

Na drugoj strani:

Više od sto hiljada slovenskih i hrvatskih knjiga zaplijenjeno je kroz jednu godinu u Julijskoj Krajini.

Na drugoj strani:

Molitvenici »Oče naš« i »Angelček« također zaplijenjeni; Katoličkoj tiskarni u Gorici oduzeta koncesija.

ISTRRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

IZMEDJU RIMA I MOSKVE

Dvije su glavne stvari u međunarodnoj politici posljednjih dana: naoružanje Njemačke i njemačka »opasnost« u Podunavlju s jedne strane, a s druge strane francusko-italijanska želja, da se u Podunavlju organizuje sistem, koji će garantovati sigurnost Austrije i sprečavati germansku prevlast na sektoru, koji je u talijanskoj interesnoj sferi. Francuska, koja ne može da nadje bazu za sporazum s Njemačkom, podupire Italiju u toj politici i radi na tome, da svoje saveznike u Maloj antanti privoli na prihvaćanje rimskih planova. Za ostvarenje tih planova potrebni su neki pregovori, dogovori i utanačenja, jer još ima mnogo pitanja, koja treba riješiti prije nego li se nadje, osnova za saradnju između Italije i njezine grupe i grupe Male antante i Balkanskog pakta. Da bi se ta pitanja pretresla, imala bi se početkom mjeseca juna sastati u Rimu neka Podunavska konferencija. Na toj bi se konferenciji imalo doći do paktova, kojima bi se imala garantovati u prvom redu nezavisnost Austrije, a zatim bi na toj konferenciji moralo doći i do nekih drugih paktova, kojim bi se sve učesnice obvezale, da će u slučaju rata jedna drugu podupirati i da jedna ne će raditi protiv integriteta druge, to jest jedna bi drugoj imala priznati postojeće granice. Italija misli, da bi na taj način bila Austrija najbolje osigurana, a tako bi i njezina granica na Brenneru bila u manjoj opasnosti od Njemačke. Radi toga je Italija i napustila momentano svoju politiku potkopavanja i omalovažavanja Male antante. U tome smislu treba tumačiti i njezinu novu politiku prema Jugoslaviji. A osim njemačke opasnosti od velike je važnosti u ovom momentu za talijansku politiku i spremanje rata u Africi.

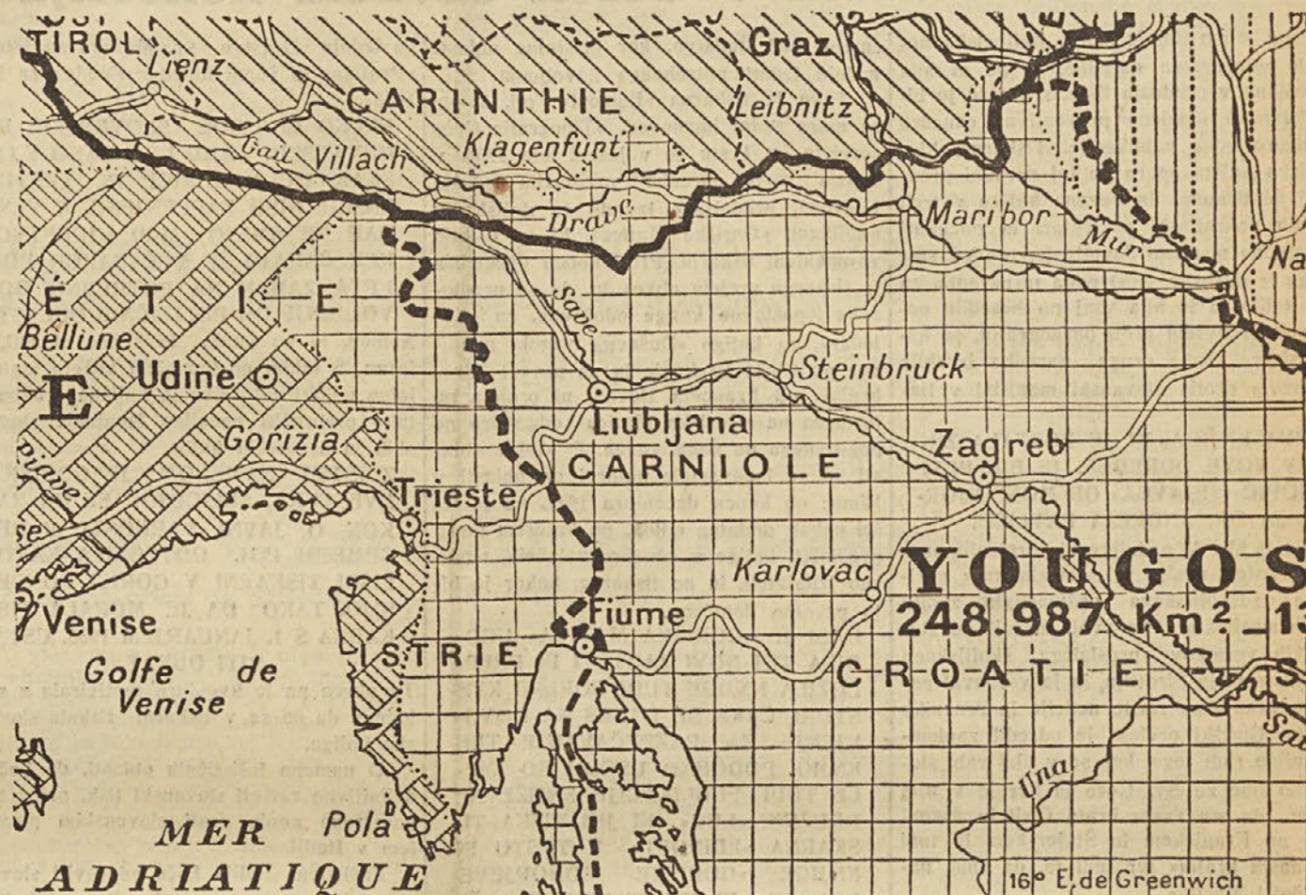
Ali ma kako dobro zamišljeno od strane Italije Podunavska konferencija u Rimu i ma da se Italija od svoje nove orijentacije nada mnogo, izgledi nisu suviše povoljni i ne bi se moglo reći, da će Podunavska konferencija doista donijeti Podunavski pakt. Ima mnogo stvari, koje stoje na putu tome paktu i o kojima treba voditi računa. U prvom redu to, da Njemačka ne kani, da učestvuje na rimskoj konferenciji. A svaki pakt, koji bi bio o Austriji stvoren bez nje ne bi valjao, već zato, jer bi ga ona smatrala uperenim protiv sebe. Pitanje je, osim toga, da li će države Male antante htjeti da stvaraju pakt o Austriji bez Njemačke. Njemačka štampa najavljuje, da Njemačka neće doći u Rim. Neće, po svoj prilici, doći ni Poljska. A i Poljska je važan faktor u pitanjima Podunavlja. Držanje Mađarske je u ovom momentu također takve naravi, da bi i Mađarska mogla da onemogući Podunavski pakt. S Mađarskom se naime događaju vrlo važne stvari. Ona kao da napušta Italiju i okreće se prema Njemačkoj. Zašto? Zato, jer je danas ne zadovoljava politika Italije. Italija iz straha pred Njemačkom zapostavlja Mađarsku. Italija je »dozvolila« da se krivnja za marseilleski atentat zbaci sva na Mađarsku. Italija je — da bi se približila Maloj antanti — napustila borbeni revizionizam, ma da je upravo talijansko-mađarsko prijateljstvo bilo zasnovano na revizionističkoj ideji... A pored toga mora se znati i to, da Mađarska ne želi da garantuje austrijski integritet; jer i ona želi da dobije od Austrije nešto: Burgenland...

Pred nekoliko dana je u Veneciji održana konferencija Italije, Mađarske i Austrije, da se pripreme za Podunavsku konferenciju u Rimu. Na tom sastanku u Veneciji došlo je do izražaja očito razilaženje Italije i Mađarske. Mađarska je u Veneciji naglasila, da ne želi da se odrekne svog revizionističkog programa i da joj je prema tome nemoguće potpisivati s Jugoslavijom, Rumunjskom, Češkoslovačkom i Austrijom zamišljene paktove o priznavanju postojećih granica. A i druge stvari iznijela je Mađarska u Veneciji i po svemu je očito, da su izgledi za Podunavsku konferenciju vrlo slabi.

Države Male antante nemaju u načelu ništa protiv Podunavske konferencije, ma da možda stvari zamišljaju ponešto drugačije nego Italija. Svakako one žele, da na toj konferenciji budu i Njemačka i Poljska. One će paktove sklapati samo s njima dogovorno. Zele osim toga da se na toj konferenciji uvažavaju njihovi državni i nacionalni interesi, jer one ne žele da podnose još i dalje žrtve za organizaciju mira. Treba da se prestane s revizionizmom, koji provodi Mađarska. Moraju se potpisati paktovi o neudržanju. Ne smije se tražiti naoružanje Mađarske i Austrije, što je Italija u Stresi predložila. To su samo neki potezi stava Male antante i Balkanskog pakta. Definitivan bit će fiksiran na konferenciji Balkanskog pakta u Bukureštu i na konferenciji Male antante, koja bi se imala sastati prije Rima.

Mala antanta i balkanske države ne odbijaju, dakle, u načelu Podunavsku konferenciju, jer su one uvijek bile za saradnju s Mađarskom i Austrijom u pitanjima Srednje Evrope. Ali one predosjećaju sve t-

JUGOSLAVENSKI KARAKTER JULIJSKE KRAJINE U LISTU G. PAUL BONCOURA

U Parizu izlazi veliki tjedni politički list »LA TRIBUNE DES NATIONS«. Taj je list poznat po čitavom svijetu, naročito u visokim krugovima, jer ga vodi g. Paul Boncour, bivši francuski pretsjednik vlade i ministar vanjskih poslova, a u njemu saradjuju najvidjeniji državnici i političari Evrope i politički pisci prvoga reda. — Taj je list donio preko čitave stranice kartu Evrope, na kojoj su države zacrtane granicama, a narodi posebno bez obzira na granice. Donosimo detalj s te karte i to ono što nas interesuje. Vidimo, da se na toj karti Jugoslaveni protežu daleko u unutaršnjost Julijske Krajine. Ta je karta u tom pogledu bliza točnosti, ma da nije sasvim točna. Vrlo je karakteristična i veseli nas više kao pojava nego kao dokument i zato je donosimo. Znači, da u svijetu ipak nešto znadu o našim pravima. Ispod karte je rečeno, da je izradjena specijalno za »Tribune des Nations«.

160 GODINA ZATVORA

Devetnaest antifašista iz Julijske Krajine osudjeno od Specijalnog Tribunala

Trst, maja 1935

Pred Specijalni Tribunal u Rimu predvedeno je 7 maja devetnaest antifašista iz tršćanske, videmske i goričke pokrajine, koji su optuženi kao »antifacionalni agitatori« za djela počinjena na teritoriji spomenutih pokrajina. — Osudjeni su:

Aristo Papazzi na 20 godina zatvora, Kamil Donda na 18 godina, Ivan Go-

deas, Ivan Padana, Andjelo Komar na 16 godina, Srećko Golja, Ivan Grubiša, Josip Famea, Luigi Modesti, Domenico Micheli, Romano Boschi, Egone Calligaris, Vittorio Fuoris i Ivan Fain na 6 godina, Ivan Molič i Josip Bigot na 5 godina, Josip Mahorčić na 4 godine, Romano Fumis na 3 godine a Lucija Oliva na 4 godine

skoče na koje će ta konferencija naići, upravo zbog toga, jer je zaslugom Italije, njezinom dugogodišnjom destruktivnom politikom došlo do suprotnih namjera i dubokih jazova. Pa zato, u isto vrijeme dok Italija radi na organizovanju Podunavske konferencije, države Male antante i Balkanskog pakta prišću Francusku da sklopi sporazum s Rusijom. Taj je sporazum prošlih dana doista i potpisan i to najviše zaslugom država Male antante i Balkanskog pakta, koje su upozoravale Lavala kako je nemoguće zamišljati pravu organizaciju mira u Evropi bez Rusije i kako je za konsolidaciju Podunavlja neophodno nužno prije svega da se Francuska veže s Rusijom. Francuska je neko vrijeme oklijevala. U onim danima kad je izgledalo da je već propao francusko-ruski sporazum pariski list »Echo de Paris« (organ vojnih krugova) upozoravao je g. Lavala, da Francuskoj prijete opasnost da izgubi svoje najbolje saveznike, jer su danas Mala antanta (preko Češkoslovačke i Rumunjske) i Balkanski pakt (preko Turske) jače vezani na Rusiju nego na Francusku... Pred tom opasnošću Francuska se odlučila na sporazum s Rusijom. Ovih dana polazi u Moskvu g. Laval, a doskora će tamo otplovati i gg. Beneš i Titulescu. Očito je, dakle, da se organizacija mira u Evropi postavlja na sistem, koji je čvršći od onoga, koji je Italija zamišljala u Podunavlju i da je ta talijanska zamisao sada neke drugostepenene važnosti.

Zato i ne začudjuje to, da je talijanska štampa pokušala da potcijeni značaj francusko-ruski sporazuma. »Corriere della Sera« donosi članak, u kojem na neki način omalovažava taj sporazum. To su u Moskvi opazili, pa ruski list »Izvestija« primjećuje da je francusko-ruski sporazum primljen općenito dobro, samo nije u Italiji... Zašto to? Na to čemo naći odgovora u nekim člancima, koji su prošlih dana izišli u Italiji.

U torinskom listu »La Gazzetta del Popolo« napisao je koncem aprila članak o Rusiji i njezinim vezama sa zapadnom Evropom poznati talijanski politički pisac F. Coppola, intiman prijatelj i saradnik Mussolinija. On je u tom članku ustao otvoreno protiv diplomatske saradnje s Rusijom i upozorio Francusku na to, da treba pred Rusijom braniti rimsku i kršćansku civilizaciju. Italija — po njegovom izrečenom mišljenju — mora tako da nastupa i zbog toga, jer je Rusija i danas nositeljica panslavizma, koji može da predstavlja novu opasnost njezinim granicama na Jadranu...

Šlišno kao Coppola misli i talijanska agencija »Orientec«, koja je razaslala štampi članak, u kojem upozorava na »sveslavenski pokret u sadašnjoj Evropi, koji je vrijedan pažnje i studija«. Ta agencija ističe, da u sveslavenskom pokretu postoje dvije isruje: poljska i ruska. Ruski panslavizam je sada u naletu. »Zato je zadaća Ita-

APEL NA ČITATELJE

Nikad nije bilo nužnije nego sada da pišemo i objavljujemo svijetu sve ono što se događa s našim narodom u Julijskoj Krajini.

Apeliramo na sve one, koji imaju savjesti, koji žele da naša borba donese ploda, koji vide ozbiljnost momenta, da pokažu i djelom svoju solidarnost sa svojim listom u odlučnoj borbi.

»Istra« mora upravo sada da živi punim životom i da djeluje, jer je ona jedini glas, koji govori u ime naroda u Julijskoj Krajini u ovom odlučnom času.

Molimo Vas, DA NAS PODUPRETE PRETPLATOM, DA IZVRŠITE SVOJU DUŽNOST prama svom listu, koji svoju zadaću savjesno vrši.

lije — kaže agencija »Orientec« — da skrbno prati sveslavenska kretanja i da sprijehi da se ne bi udružila u jedan pokret, koji bi neuzdržljivo silom pritisnuo na Jadran i izručio ga sasvim u ruke Slavena.

O tim strahovanjima Italije pred panslavizmom piše u jednom članku organ češkoslovačkog ministarstva vanjskih poslova »Prager Presse« od 4 maja, pa kaže da Italija sa sumnjom gleda na vezivanje Francuske, Male antante i Balkanskog pakta s Rusijom. Da bi oslabila tu vezu Italija radi na približenju s Poljskom. »Prager Presse« kaže, da se u Rimu boje »slavenskog pritiska na Jadran«, pa žele politički sistem Francuska-Rusija-Mala antanta presjeći paktom Rim-Varšava. »Prager Presse« završava ovako:

»Italija djeluje danas na dvama vanjsko-političkim poljima. Na jednoj strani hoće tijesnom saradnjom s Francuskom da osigura svoj teritorij pred germanskom opasnošću, te sačuvati svoje trgovačke puteve na Balkanu, a na drugoj se strani sprema da odvrne preveliki slavenski pritisak na Jadran, koji izlazi iz Moskve i obuhvaća države Male antante.

To je nekoliko bitnih karakteristika sadašnje međunarodne situacije, u centru koje se nalazi i naše pitanje. (im).

BOJ PROTI SLOVANSKI KNJIGI V JULIJSKI KRAJINI

VEĆ KAKOR STOTISOČ SLOVENSkih IN HRVAŠKIH KNJIG V ENEM SAMEM LETU ZAPLENJENIH ALI USTAVLJENIH

Zaplemba „Sejavca“, Komelove „Harmonije“, pravljice „Zlata hruška“ in molitvenikov „Angelček“ in „Oče naš“

»GORIŠKI MATICI«, »LUČI« IN »GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI« NI DOVOLJENO RAZPEČAVANJE NOVIH KNJIG

Katoliški tiskarni v Gorici odvzeta koncesija

Pred letom dni je izdalo italijansko no-tranjo ministarstvo naredbo, ki pa ni bila objavljena v uradnem listu, s katero je bila dejansko uvedena preventivna cenzura za neprerodno publikacije. Tiskarna, kjer se tiska knjiga, mora po tej naredbi predložiti že tiskano in vezano knjigo v treh izvodih pokrajinski prefekturi in počakati na izrečno pismeno dovoljenje, preden sme knjiga iz tiskarne. Dasi velja ta naredba za vso Italijo in je bila vsaj po besedilu naperjena predvsem proti pornografiji, se kakor sicer vsaka druga naredba izrablja predvsem protiv slovanski manjšini v Italiji.

PRVA KNJIGA, KI JE POSTALA ŽRTEV NOVE ODREDBE, JE BIL PETI SNOPIČ »SEJAVCA« OD MONSINJORJA DR. ANDREJA PAVLICE.

Knjiga je bila le nadaljevanje prejšnjih sno-pičev, kateri nosijo vsi »imprimatur« goriškega nadškofijskega ordinarijata, zadnji celo »imprimatur« po svoji mržnji do slovanskih vernikov proslulega škofijskega administratorja Sirottija, in je vseboval po-božno branje za razne nedelje in praznike v letu. Goriški prefekt je odredil zaplembo knjige radi tega, ker se v njej rabi slovensko ime za Sv. Goro in ker je v njej pisano, da sta sveta brata Ciril in Metod učila na Kranjskem in Štajerskem in tudi po »naših krajih« ter tudi to, da »naš narod časti Marijo«.

DRUGA KNJIGA, KI JE BILA ZAPLENJENA NA PODLAGI NOVE ODREDBE, JE BILA »HARMONIJA« OD EMILA KOMELA.

Ta knjiga, ki je bila zaplenjena 29. junija 1934, vsebuje nauk o harmoniji, združen s praktičnimi navodili za skladanje glasbene-ga stavka. Prefektura je utemeljila konfi-skacijo samo ustno z motivacijo, češ da je to šolska knjiga. Kmalu nato je goriška kvestura prepovedala tiskanje in razmnoževanje slovenskih kompozicij sploh.

TRETJA V VRSTI ZAPLENJENIH KNJIG JE BILA ZBIRKA PRAVLJIC »ZLATA HRUŠKA« OD SEDAJ ŽE RANJKEGA MLADINSKEGA PISATELJA FRANA MILČINSKEGA.

Zaplembe te knjige sploh niso motivirali, vzrok pa leži na dlani. V Italiji se ne sme tiskati nobene slovenske ali hrvatske knjige, za mladino.

ZATO SO V SEPTEMBRU 1934. ZAPLENILI TUDI VSEH 15.000 IZVODOV ČETRTEGA PONATISKA MOLITVENNIKA ZA STARE IN MLADE »ANGELČEK«.

Molitvenik je v prejšnjih treh izdajah nati-snila z dovoljenjem nadškofijskega ordina-rijata Katoliška tiskarna v Gorici. Četrti ponatis je priskrbelo italijanska tiskarna Gaulandi & Cangini v Vicenzi, kajti tedanji tajnik Katoliške tiskarne v Gorici Rado Beduarik je prejel od goriške kvesture »difi-fido« (posvarilo), da bo konfiniran, čim bi Katoliška tiskarna v Gorici zopet natisnila kak molitvenik v slovenskem jeziku.

ENAKO USODO JE DOLETELA V ZAČETKU LETA 1935. ŠESTI PONATIS MALEGA MOLITVENNIKA »OČE NAŠ«,

ki je nosil »imprimatur« tržaške in goriške škofije. Molitvenik je izdala Katoliška knji-garna v Gorici, a natisnila ga je že ome-njena tiskarna v Vicenzi. Zaman je celo sedanji goriški nadškof Margotti protesti-ral proti zaplembi. Varnostne oblasti so zaplenile vseh 14.000 izvodov tega molitve-nika.

OKOLI 50 TISOČ SLOVENSkih KNJIG DOCELA NEDOLŽNE VSEBINE JE BILO TAKO V MANJ KAKOR ENEM LETU ZAPLENJENIH.

Še veliko več knjig pa se prašajo in gnije-jo že več kakor pol leta po tiskarnah in ne

smejo med ljudstvo, ker pristojne oblasti nočejo izdati potrebnega dovoljenja.

Tako je tiskarna »Edinost« ali, kakor se mora sedaj imenovati, »Tipografia Con-sorziale« v Trstu že v jeseni leta 1934. v smislu nove odredbe predložila tržaški kvesturi, predpisane izvode že dotiskanih publikacij »Goriške Matice«, ki se tiskajo v omenjeni tiskarni. Proti koncu decembra je tiskarna prejela obvesilo, da so predlo-žene leposlovne knjige odobrene, za »Ko-ledar«, za knjigo »Duševna vzgoja mladi-ne« od Cirila Drekonje in za povest »Sre-brniki« od Franceta Bevka, ni prejela ne tiskarna ne »Goriška Matica« odgovora ne pozitivnega ne negativnega. Pristojne obla-sti so se izgovarjale najprej na oblasti v Rimu; ob koncu decembra 1934. pa je iz-šel nekak dodaten odlok, po katerem mora predložiti knjige v cenzuro založnik, odno-sno izdajatelj, in ne tiskarna, kakor je bi-lo prvotno določeno.

DASI JE »GORIŠKA MATICA« UGO-DILA TEJ NOVI ZAHTEVI IN PRED-LOŽILA KNJIGE TUDI GORIŠKI KVE-STURI, ČAKA ŠE DANES NA DOVO-LJENJE ZA RAZPEČAVANJE TEH KNJIG. PODOBNO USODO SO IME-LJE TUDI PUBLIKACIJE KNJIŽEVNE DRUŽINE »LUČ« KI JIH TISKA TI-SKARNA »EDINOST« V TRSTU IN KNJIGE »GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE«, KI JIH JE UTEGNILA ŠE NATISNITI KATOLIŠKA TISKARNA V GORICI.

Deseti zvezek poljudno-znanstvenega zbor-nika »Luč« čaka že šesti mesec na odobri-tev, enako tudi »Koledar Goriške Mohorje-ve družbe«, hrvatski koledar »Danica«, ki

SVETI OTAC PAPA I SLAVENI

Sv. Metod je u Rimu slavljen, a u Julijskoj Krajini progonjen

Jedan zagrebački katolički list do-nio je u svom broju od 21 aprila vijest pod naslovom »Velike slavenske sveča-nosti u Rimu«, u kojoj između osta-loga, stoji:

»Na dan obljetnice smrti sv. Meto-dija primio je sv. Otac u audijenciju sve slavenske svećenike... Uz silne ova-cije i pjevanje hrvatskih, čeških, polj-skih, ukrajinskih i staroslavenskih pje-sama dočekan je sv. Otac. Usput su Poljaci, Ukrajinci, Česi, Slovaci, Hrvati Slovenci otpjevali...«

Interesuje nas, da li su među tim

ga izdaja »Društvo sv. Mohora za Istru«, »Pratika« in žepni koledar »Vedež za leto 1935«.

PREKO 60 TISOČ SLOVENSkih IN HRVATSKIH KNJIG LEŽI TAKO V TI-SKARNAH V GORICI IN TRSTU. KNJIGE NISO ZAPLENJENE, A VEN-DAR NE SMEJO MED LJUDSTVO, KER ČAKAJO ŽE VEĆ KAKOR POL-LETA ZAMAN NA POTREBNO DO-VOLJENJE OD POLITIČNIH OBLASTI.

Namen, ki ga imajo fašistične oblasti, je jasen. S takim postopanjem hočejo materi-jalno uničiti založnike in knjižne družbe in tako preprečiti nadaljno izhajanje sloven-skih in hrvatskih knjig.

Z ISTIM NAMENOM JE GORIŠKA KVESTURA, SKLICUJOČ SE NA ZA-KON O JAVNI VARNOSTI, V DE-CEMBRU 1934. ODTEGNILA KATO-LIŠKI TISKARNI V GORICI KONCE-SIJO, TAKO DA JE MORALA TI-SKARNA S 1. JANUARJEM 1935. USTA-VITI OBRAT.

Ta ukrep pa je kvestura motivirala z raz-logom, da so se v tiskarni tiskale sloven-ske knjige.

O namenu fašističnih oblasti, da hočejo definitivno zatreti slovanski tisk, priča tudi poostrena gonja proti slovenskim pisatel-jem v Italiji.

Fašistična Italija hoče odpraviti slovan-ski tisk, a noče tega priznati pred kultur-nim svetom. Zato ne pride z odprtih bo-jem na dan, temveč skuša na skrajno per-fiden način z zvijačo in z najostrejšimi ukrepi po indirektni poti doseči svoj uspeh. Uničiti hoče slovanski tisk, a obenem ka-zati svetu svojo nedolžnost. — L. Č.

U BARKOVLJU RASPUŠTEN JE CRKVENI PJEVAČKI ZBOR ZATO, JER GA SASTAVLJAJU SUMNJIVI SLAVENI

Nezakonita odredba tršćanskog prefekta

Trst, maja 1935. — Pred uskrnim praznicima, to jest 15 aprila 1935. primio je župnik u Barkovlju na periferiji Trsta kanonik Salvadori odredbu tršćanskog pro-vincijskog prefekta Tienga, kojom se ras-pušta crkveni pjevački zbor, koji su sa-stavljali župljani Slovenci. Odredba je do-nesena navodno zbog političke nepouzda-nosti pjevača.

Veoma je čudan taj postupak tršćan-skog prefekta, kad se uzme u obzir, da crkveni zbor nije možda društvo, koje je podređeno političkoj oblasti. Prefekt je ovom odredbom posegao u dielokrug cr-kvenih vlasti.

Interesuje nas da li će crkvene hijerar-hije intervenirati i da li će njihova inter-venција ili protest imati rezultata.

U procesijama zabranjeno je crkveno pjevanje

Još jedna nezakonita odredba političkih vlasti

Trst, maja 1935. — Neposredno pred uskrnim praznicima svi župnici u pokra-lini primili su od političkih vlasti ukaz, kojim je zabranjeno slovensko ili hrvatsko

pjevanje prilikom uskrnih procesija. Poli-tičke vlasti su ovime ponovno posegle u dielokrug crkvene vlasti.

KAKO MARGOTTI ADMINISTRATIVNIM MJERAMA ITALIJANIZIRA SLOVENSKE ŽUPE

Trst, maja 1935. Poznato je, da je već ranije učinje-no nekoliko administrativnih poteza, da bi se slovenske ili hrvatske župe ad-ministrativnim vezama dovele u ovi-snost od talijanskih crkvenih centara. To se vrši s planom, kao što je s istim ciljevima crkva u Julijskoj Krajini ve-zana na venecijanski patriarhat.

Sad je pred neko vrijeme gorički nadbiskup Margotti izdao naredbu da se slovenske župe Doberdob i Devina, koje imaju već i talijanske župnike, odvoje od starodrevnog dekanata De-vin—Nabrežina i da se pripoje dekanatu Tržić (Monfalcone), koji je više ta-lijanskog karaktera.

GORIŠKI NADŠKOF MARGOTTI V SLUŽBI FAŠIZMA

Gorica, 3. V. 35. (Rob.) — Na Go-riškem je bila že od pamtiveka navada, da so se vršile na dan vstajanja procesije s petjem. Letos pa je izdal nadškof goriški Margotti vsem duhovnikom svojega okrož-ja naredbo, s katero odreja, da se za le-tošnje Velikonoče ne smejo napravljati božji grobovi, naj se procesije vrše brez petja tako, da bodo »procesije molitve in ne petja«, in slednjič, da se morajo odstraniti s cerkvenih zastav vsi napisi v slovenskem jeziku. S to naredbo je goriški nadškof odvzel našem ljudstvu še ono drobtinico, ki mu je v verskom življenju ostala.

PRED ZAKLJUČKOM KONKORDATA između Jugoslavije i Vatikana

Pretsjednik jugoslovenske vlade i ministar vanjskih poslova g. Jevtić najavio je već u svom programatskom govoru povodom preuzimanja vlade, da su u toku pregovori između Jugosla-vije i Vatikana za zaključenje konkor-data. Prilikom svog velikog izbornog govora u Zagrebu pretsjednik vlade g. Jevtić između ostalog je rekao, da su ti pregovori za sklapanje konkordata toliko napredovali, da je konkordat pred samim zaključkom. Doskora bi, dakle, konkordat između Jugoslavije i Vatikana morao biti potpisan.

OSUDA JEDNOG MLADIĆA IZ KLANE

Klana, maja 1935. U mjesecu ja-nuaru o. g. sukobio se jedan domaći mladić sa jednim moralno propalim ti-pom — Talijanom — koji ga je napao i udario. Naš suseljanin u samoobrani udario ga je tako žestoko, da mu je bila potrebna liječnička pomoć. Odmah je odveden u zatvor i ovih dana izrečena je nad njim osuda, upravo nepojmljiva, od 2 godine teške tamnice.

Takva je, dakle, talijanska pravda — kad čovjek u samoobrani izvrši mali iz-gred, bude osuđen ovako strogo — dok protivnik koji je izazivač i nadalje šeta po Klani, smetajući čestitim ljudima i prisluskujući, gdje bi što čuo — da mo-že krivo optužiti. Zar Vam nije dosta naših žrtava? — Klanjac.

KRIŽEV POT LUDVIKA ŠTRUKELJA

POVZROČEN POD DENUNCIJANTU

Sv. Lucija, 3. V. 35. (Rob.) — V ne-djelju 14. aprila je bil izpuščen na svobodu Ludvik Štrukelj iz Sv. Lucije ob Soči. Ime-novani je bil aretiran vsled podle ovadbe nekoga svojega »prijatelja«. Italijanske ob-lasti so ga tirale iz kraja v kraj in tako je revež romal iz Tolmina v Gorico, od tu v Trst, nato v Koper, od tu pa v — Rim. Slednjič so ga privedli v Gorico, a tu ni našel miru. Moral je romati spet v Tolmin, od koder so ga tirali še v Idrijo, kjer je bil končno obsojen na tri mesece zapore in 1000 Lir kazni. Toda s tem zadeva še ni bila končana. Moderni Ahasver je bil konč-no pritiran v Gorico, kjer so se ga oblasti — naveličale in pustile na svobodo.

Zdi se, da žanje fašistična vlada ven-darke uspehe v stremljenju za poenostav-ljenjem svojega uradovanja. Ludvik Štru-kelj, ki je bio obsojen na tri mesece za-pora le na podlagi podle podtaknjene ova-dbe, je moral okusiti vse sladkosti fašistične birokracije.

SLOVENSKE PRIIMKE IN IMENA SE VEDNO IZPREMINJAJO.

Gorica, 3. V. (Rob.) — Iz Tolmina nam poročajo, da je g. dr. Alfonz Serjuni, zdravnik v Tolminu prejel prefektov dekret, s katerim je imenovani postal dott. Alfonso Sereni.

FAŠISTI SRDAČNO PRIMAJU HABS-BURGOVCE U ISTRI

»Corriere Istriano« od 3 maja javlja, da u Portoroze ima skorih dana da do-dje nadvojvoda Josef Ferdinand, ne-ćak Franje Josipa... Puljski list kaže, da Portoroze očekuje tog »ospite ilustre«. On će doći s familijom i stanovat će u Vili San Lorenzo. Svakako karakteristično je da taj habsburški nadvojvo-da dolazi u Istru, odakle su u svoje vrijeme, zaslugom jugoslavenskih revo-lucionaraca, habsburški crni orlovi pro-tjerani.

TALIJANSKE INVAZIJE U TRŠĆANSKU PRIVREDU

Tršćanski »Il Piccolo« od 17 aprila donosi članak pod naslovom »Due raccomandazioni«, u kojem govori o potrebama privrede i o tome, kako treba da se ulažu kapitali u privredu. Među ostalim u drugoj točki, (to jest u drugoj preporuci) list upozorava, da u pitanjima tršćanske privrede treba tako postupati, da se interesi Trsta ču-vaju u cijelosti. Potrebno je, da sje-diste, uredi parobrodarske linije, per-sonalni uredi itd, sve to ostaje u Trstu, a ne da politikom koncentracije sve to odvlači iz Trsta. U dioničkim društvi-ma paketi dionica moraju se, tako rasporediti, da izvjesna koncentracija služi eliminisanju tršćanskog kapitala iz poduzeća...

Ovo je sve karakteristično, jer je to pisanje »Piccola« reakcija na praksu posljednjih godina, da se iz Trsta od-vlači u Genovu, Veneciju, Rim itd, sve što je vrijedno, da se kapitalom iz sta-re Italije eliminira iz najrentabilnijih poduzeća (kojih ima vrlo malo...) do-maći kapital i da se dividende odnose iz Trsta u staru Italiju.

ZAŠTO MUSSOLINI HOĆE RAT U AFRICI?

Interesantna tumačenja antifašističke štampe

Antifašistička »Giustizia e Libertà« donasa 3 o. mj. treći nastavak uvodnog članka o načinu vođenja propagande protiv abesinskog rata. U tom trećem nastavku ispituju se uzroci tog rata pod naslovom: »Il perché di una guerra«. Radi interesantnosti izlaganja tog uzroka donasamo neke odlomke iz tog članka.

Mussolini ima 53 godine. Na pragu je starosti. Da li je postigao sve ono što je htio? I baš zato pitanje: Što ostavljam iza sebe? Što će ostati od sistema? — mora da ga muči.

Što ostavlja? Socijalnu revoluciju? Nel Jer talijansko društvo je ostalo nepromijenjeno u svojim temeljima. Mussolini je dovoljno pametan, da vidi kako su korporacije birokratske ustanove bez života. Dekretom su stvorene, dekretom se mogu razvrgnuti. Možda će ostati Dopolavoro i Provvidenze per l'infanzia; ali i jedna i druga su kopirane po boljševičkoj Rusiji.

Ostavlja li iza sebe političku revoluciju? Da, dok je Mussolini, ali papinstvo i monarhija ostaju...

Ceste, palače, bonificirana polja? Ali troškovi su prebačeni na buduće generacije, a nasljednici nisu zahvalni nikada za pasivne legat. I De Rivera je u Španjolskoj sagradio izvanredne ceste i stvorio korporativni sistem, pa ko više spominje De Riveru?

Kada bi uspomena na Mussolinija bila povezana na uspomenu o prosperitetu, kao ono za doba Napoleona III. Ali s te strane je samo crno. Na 13 godina Mussolinijeva vladavine dolazi 9 godina krize. Mussolini i kriza, Mussolini i bijeda postali su u Italiji sinonimi.

Ostaje još vanjska politika. Bilansa je još žalosnija. Ni proširene granice, ni osvojenje Dalmacije, ni dobivenih ratova, ni revizije. Ustupak komada Rima papi i upregnuće u francuska kola radi obrane od Njemačke, to je sva vanjska politika Mussolinijeva.

Dalje se tu navadja da kada bi Mussolini sutra umro, čak bi uspomena na Giolitti je daleko polamnija uspomena na Mussolinija, jer Giolitti je osvojio Libiju i pod njim je Italija učinila korak napred. »Spasenje Italije od boljševizma« ostaje jedina »zasluga« Mussolinijeva, ali uz cijenu užasne reakcije, što je ironična pohvala za jednog bivšeg boljševika, a uz to ga Hitler u tome prevazilazi za hiljadu puta.

Mussolini hoće da ostane u historiji — njemu je potreba da skrene mase sa puta pobune — 1932 i 1934 god. su bile zadnji kredit Mussoliniju sa korporacijama. Sada je i taj kredit zatvoren. Zato je potrebna pobjeda — i bez velike blješteće pobjede kredit se više ne otvara...

Besposlenu omladinu treba poslati u Afriku. Talijanska buržoazija neće rata. Taj rat nije žed talijanskog kapitalizma za profitom; taj rat je očaj fašizma.

Rat se vodi, ili će se voditi, samo zato što Mussolini hoće da udje u historiju i zato što fašizmu gori pod nogama.

Ostranite Mussolinija i fašistički sistem, i o Africi neće biti ni govora...

Još ima nekih interesantnih konstatacija i izvadjanja u tom članku, ali i ovo par izjava je karakteristično za shvatanje antifašističke emigracije, bivših drugova predratnog Mussolinija, o uzrocima abesinskog rata.

GLAVNI ORGAN FAŠISTIČKE STRANKE »POPOLO D'ITALIA« PRIJETI, DA ĆE SE SA ABESINIJOM OBRAČUNATI NA JESEN

Između ostalih napisa o Abesiniji vrlo je krakterističan jedan članak glavnog organa fašističke stranke »Popolo d' Italia«, koji na neobično podrugljiv način ironizira i potecjuje abesinski parlament i abesinsko državno uređenje, i pošto se, u zajedljivom i sarkastičnom tonu osvrnuo na posljednji govor abesinskog cara tvrdi, da je izazivačka odgovornost Abesinije jasna i očevidna. Ali to jednu naciju kao što je Mussolinijevska Italija može samo da uvjeri u potrebu reakcije. Članak se završava riječima: »Do vidjenja na jesen«.

STVARAJU SE NOVI RAZLOZI ZA NAPADAJ NA ABESINIJU

Talijanske vojne vlasti iz Eritreje javljaju, da je 6 maja nastradao na abesinsko-talijanskoj granici nedaleko Gogula jedan talijanski vojnik, koji je otišao od logora da si napuni čaturicu vodom. Kako se nije vraćao duže vremena, njegovi drugovi su pošli da ga potraže. Naišli su na njegovo mrtvo tijelo na jednom mjestu nedaleko bunara. Odmah je došla istražna komisija, koja je ustanovila da su umorstvo morali počiniti abesinski pogranični razbojnici, jer su tragovi razbojnika jasno pokazivali da vode na abesinsko područje. Talijanske vojničke vlasti smatraju taj posljednji pogranični incident od velike važnosti. Ističe se, da abesinske vlasti nisu sposobne da sprovedu kontrolu nad tim razbojnicima na granici ili to razbojnici čine sa znanjem abesinske vlade. Tako pišu fašistički listovi.

Naše žrtve v Afriki

Abesinske puščice ne prizanašajo našim fantom

Gorica, maja 1935. — (Agis.) — Pri zadnjem spopadu na abesinski meji je bil med drugim ranjen tudi neki domačin iz Kanala. Bil je zadet od puščice nakar so mu morali odrezati nogo, da so mu rešili življenje. Vendar se o njegovem daljnem stanju ničesar ne ve. Tudi podrobnosti niso znane.

ABESINIJA VRLO PRIJAZNO PRIMA TALIJANSKE DEZERTERE

Prema nekim informacijama saznanje se, da su mnogi talijanski vojnici već dezertirali iz Eritreje i Somalije u Abesiniju. Oni javljaju, da ih Abesinci nisu kastrirali, nego su ih naprotiv vrlo prijazno dočekali.

PRED ODHODOM V AFRIKO NENADOMA UMRLI.

Trst, aprila 1935. — (Agis.) — Kot poročajo, je prispela v Nabrežino vest, da je domačin Konje Angel, rojen l. 1912. umrl na ladji, ki je bila namenjena v Afriko, preden je ta odplula iz pristanišča. Konje je komaj odslužil

redni vojaški rok in je bil doma nekaj dni pa je bil ponovno odpoklican. Potrjen je bil takoj in dodeljen oddelku, ki je bil ravno tiste dni določen za prevoz čez morje. Nenadna smrt mladeniča je vse domačine zelo zadela, zlasti pa fante, ki pričakujejo poziv in ki jih čata taka ali pa še hujša usoda.

O ŽIVLJENJU NAŠIH VOJAKOV V AFRIKI

Gorica, 3. V. 35. (Rob.) — Od naših fantov, ki so bili pozvani k vojakom in poslani v Afriko za pohod fašistične kulture v Abesinijo, prihajajo poročila, ki pač niso preveč razveseljiva. Tako nam poročajo, da je življenje v vroči Afriki naravnost nezno in da silno trpe. Vojaške oblasti jih neprestano poučujejo in vztrajno pripravljajo na bližajoči se konflikt, v katerem se bodo morali boriti proti Abesincem hrabro. Tudi hrana je zelo skromna, kogar pa ni pravočasno k obedu, se mora zadovoljiti s praznim loncem. Toda nič ne de, če je vojak slabo hranjen ali celo lačen, glavno je to, da se bo hrabro boril ter uspešno širil 2000 letno kulturo v osrčju Afrike.

Jugoslaveni iz Julijske Krajine šlju se za Abesiniju

Ko neće da se odazove, ne može dobiti posla u talijanskim granicama

»Zagrebačke« »Novosti« i ljubljansko »Jutro« od 5 maja javljaju ovo:

Trst, 4 maja. Talijanske vlasti u Istri verbuju jugoslovenski živalja radi zaposlenja na gradnji puteva i drugih teških radova u Abesiniji. Preko fašističkih sindikata pozivaju se ljudi iz-

među 18 i 40 godina i nudi im se »zaposljenje« na »stručnim« radovima sa obećanjem da će tamo imati nadnice od 25 lira, stan i hranu. Vlasti otvoreno izjavljaju da će onim licima, koja odbiju da pođu na ove radove uskratiti dozvolu za uposlenje u Italiji.

VOJNA V ABESINIJI SEPTEMBRA

Nemčija preži na priloznost, da se preko Avstrije vrže na italijansko mejo

Baje se bo vojska v Abesiniji začela septembra meseca, ko bo zbrana tamkaj naravnost ogromna italijanska armada in bodo vojaške priprave končane do zadnje pičice.

Operacijska armada Italije bo znašala najmanj 100.000 mož, rezerve pa ravno toliko, vendar ni nobenega dvoma, da bo morala tekom časa Italija hoće-noćeš vreči v Abesinijo najmanj še 200.000 mož, torej skoro pol milijona vojske, ker Italijani, ki se sicer dobro zavedajo ogromnih ovir abesinske hrabrosti in abesinskega terena ter skrajno neugodnih klimatičnih razmer, vendarle še ne vpoštevajo v zadostni meri, da so te težkoče precej večje, nego si jih predstavljajo tudi njihovi najbolj trezni in previdni strategji. Italijanski vojskovođe stavljajo velike nade v tanke, proti katerim puščavski pesek res da ne predstavlja več posebne ovire, toda v abesinskem visokogorju ne bodo tanki opravili ničesar. Odločilnega po-

mena bo gotovo letalsko brodogve s svojimi strupenimi bombami in plini, toda abesinske skale nudijo tudi proti temu zadostno zavetje. Uspešna letalska vojska bo v Abesiniji mogoča šele z uporabo naravnost ogromnega letalskega aparata in baje je Mussolini res tudi pripravljen, da protiv Abesiniji mobilizira, če treba 1000 aeroplanov. Toda treba je pomisliti, da to število predstavlja skoro celokupno moč italijanskega letalstva.

Ker pa Italija v Evropi ne sme ostati nezavarovana, si lahko predstavljamo, kakšna ogromna finančna bremena si bo morala Italija naložiti, da bo kos na eni strani nalogam ekspedicije v Abesinijo, na drugi strani pa obrambi proti kakemu eventualnemu presenečenju v Evropi, kjer Nemčija samo preži na priloznost, da preko Avstrije vrže na italijansko mejo svoje divizije pod znamenjem kljukastega križa.

Nova široka mobilizacija u Italiji

TRI NOVE DIVIZIJE ZA AFRIKU

Trst, 7 maja. Talijanska štampa službeno javlja, da je ovih dana izvršena u Italiji mobilizacija novih divizija i pukova. Tako je mobilizovana »Sabaudska divizija«, iz Kalabrije i dvije divizije fašističke milicije i to divizija »23 mart« i divizija »28 oktobar«.

Za komandante ovih divizija postavljeni su generali Soma, Galeni i Moskoni.

Uporedo s tim mobilizovani su rezervisti klase 1913, koji su služili skraćeni rok, tako da je sada klasa 1913 potpuno

mobilizovana kao i klasa 1912 i 1914. Najzad su mobilizovani pukovi u Trevene, Kuneo, Raveni i Paviji.

Vrhovni komesar za Istočnu Afriku, De Bono, mobilizovao je također dvije divizije kolonijalnih trupa.

Po naredjenju Mussolinija kao ministar vojnog ova mobilizacija je izvršena u cilju, da se obrazuju dvije dopunske divizije od kojih će se jedna zvati »Sabaudska 2«, a druge dvije će da nadomjestu divizije fašističke milicije »23 mart« i »28 oktobar«, koje će biti upućene u Afriku.

Akcija fašističkih sindikatov v Julijski Krajini za Abesinijo

Kako vse spravljaajo naše ljudi z doma

Postojna, 3 maja. 1935 — (Agis.) — Vsi naši kraji žive pod vtisom vedno novih odhodov mladih fantov na abesinsko fronto. Fašistične oblasti izrabljajo ta trenutek in še bolj pritiskajo na ljudi, ker se zavedajo, da je to tudi način, s katerim se lahko rešijo mnogo naših ljudi. Del mladine od 24 let je že odpovalo s prvimi vojaškimi transporti, drugi pa še čakajo po raznih italijanskih vojaških lukah, da pridejo na vrsto. Toda tudi ni dovolj. Ne le da so pobrali ves letnik mladeničev rojenih l. 1911., ampak sedaj zvbvljajo še druge. Že takoj začetka, ko je nastal spor med Abesinijo in Italijo so pričeli iskati prostovoljce s tem, da so jim obljubljali plače, tako zlasti v okolici Gorice, kjer je brezposelnost precej velika, zlasti po polnem propadu vse obrti in industrije. V zadnjem času pa se je začela po vseh krajih popolnoma sistematična akcija, ki jo vodijo fašistične oblasti in ki silijo delazmožne in brezposelne na javna dela v Eritrejo in Somalijo. To akcijo so prevzeli fašistični sindikati po vseh večjih krajih in trgih. Ker obljubljajo po 25 lir dnevne plače, prosto vožnjo in razne druge ugodnosti, je marsikdo nasedel tej pasti, posebno še, ker ne vedo

zakaj prav za prav gre. Zavedati se moramo namreč, da so ljudje drugače informirani o tem sporu kot smo mi tu in se jim slika položaj vse v neki lepši luči. Vse te obljube pa so spremljane z grožnjami, da ne bodo odbili sicer v Italiji zaposlitve, če se ne odločijo za to pot. Iz obupa, v katerega jih je prignal strašen gospodarski položaj tako marsikomu ne preostaja druga pot. Posebno močna agitacija in pritisk sindikatov je v krajih, ki so blizo meje tako v št. Petru na Krasu, Prestranku, Razdrtem zlasti pa v ilirsko-bistriškem okraju, kjer se je zlasti v zadnjem času poslabšal položaj. Tu so namreč popolnoma prenehali z gradnjami vseh vojaških naprav, zlasti cest in kasarn kot tudi ostalih javnih del. Kljub temu, da so imeli prednost pri vseh delih Italijani, je vendar kraj imel precej posredne koristi, bdiši vsled nakupovanja raznih živil in sličnega. Marsikdo, ki se je prijavil sindikatu se je ustrašil svoje odločitve in se skuša izogniti odhodu. Vendar pa kot zgleđa bo sindikat vztrajal odločno na tem, da vse one, ki so podpisali prijavnico tudi s silo odpravljajo na tlako

PRED NJEMAČKO TALIJANSKIM OBRAČUNOM

ITALIJANSKA VOJNA MISIJA ORGANIZOVAT ĆE AUSTRIJSKU VOJSKU?

Veliki berlinski dnevnik »Berliner Tageblatt« donosi senzacionalnu informaciju svog bečkog dopisnika o sporazumu između kneza Starhemberga i Mussolinija za militarizovanje Austrije po talijanskom uzoru.

Po toj informaciji, koja, tvrdi se, potiče iz dobro obavještenih austrijskih vojnih krugova, Starhemberg je zaključio sa Mussolinijem obrazovanje talijanske vojne misije u Beču, koja bi se sastojala iz dva generala i čitavog niza viših generalštabnih oficira.

Zadatak ove misije bio bi, da izgradnjom militarističke organizacije od austrijske vojske napravi neku vrstu talijanske ekspoziture po albanskom primjeru.

U tom smislu tvrdi se da je već otpočelo organizovanje austrijske vojske. Postojeća odjeljena brdske artiljerije pretvorena su u šest pukova, a bataljon alpskih lovaca u Salzburgu proširen je u pješadijski puk. S obzirom na pripremno uvodjenje opće vojne obaveze, Hajmatšuc i druge militarističke organizacije, po primjeru fašističke milicije, odmah će biti priključene austrijskoj vojsci kao dopuna. Austrijski vojni ataše u Rimu, pukovnik Lipicki, boravio je zbog toga u Beču i referisao vladi po ovom važnom događaju.

Iako sve vodeće ličnosti nisu saglasne sa ovim planom, pukovnik Lipicki ipak je odnio u Rim principijelni pristanak austrijske vlade za uspostavljanje talijanske vojne misije u Beču.

»Berliner Tageblatt« posvećuje uvodni članak ovoj informaciji svog dopisnika i smatra da ona i iz drugog izvora dobija potvrdu. Militaristički »glajhsaltung« Austrije odgovara u svemu željama i ciljevima talijanske politike, kaže pomenuti list

i pita se, kako će držanje zauzeti Mala antanta, ako uistinu austrijska vojska bude izgrađena po talijanskom uzoru i pomoću talijanskih generala, jer će to značiti vojničko dominiranje u Austriji.

»Berliner Tageblatt« piše dalje da je pitanje oružanja triju razoružanih Dunavskih država Ahilova peta Dunavske konferencije. Po mišljenju lista moguće je, da će se pokušati, da se za Austriju nadje naročito rješenje koje neće obuhvatiti Mađarsku i Bugarsku, ali u tom slučaju ne će se raditi o austrijskoj ravnopravnosti u oružanju, već o talijanskom naoružavanju Austrije.

TALIJANSKO-AUSTRIJSKI VOJNI PLANOVU U RUKAMA NJEMAČKE

Dopisnik »Daily Herald« u Beču javlja svom listu:

Jedan potpukovnik austrijske vojske za koga se nije znalo da je hitlerovac, otputovao je prije tri dana u Njemačku sa dokumentom, koji je ukrao u ministarstvu vojske. Taj dokument je kopija nacra talijanske vojske na austrijskom teritoriju u slučaju rata. Italija ga je saopćila Austriji i sada se ovaj nacrt nalazi u rukama onih protiv kojih je bio uperen, tj. njemačke nacije.

TURSKA UZ ABESINIJU

Rimska agencija Oriente javlja iz Ankare:

U prijestolnicu Turske već je stigao abesinski diplomatski predstavnik. Time su službeno uspostavljeni diplomatski odnosi između Abesinije i Turske. Za otpravnika poslova abesinskog poslanstva u Ankaru imenovan je Berhand Markos, dosadašnji abesinski generalni konzul u Kairu. On je po svom dolasku u Ankaru dao turskim novinarima nekoliko izjava u kojima je istakao potrebu, da se što bolje razviju ekonomske veze između Turske i Abesinije, kao i da se između ove dvije države uspostavi što uža politička saradnja. Berhand Markos je u nekim od tih izjava naglasio da agresivnost Italije prema Abesiniji postaje sve jača, ali da su Abesinci u stanju da brane svoju nezavisnost. Otpravnik poslova turskog poslanstva u Adisu Abebi, uskoro će otputovati u Abesiniju.

Ista agencija javlja, da je u Port Said već stigla jedna abesinska delegacija, koja putuje u Ankaru. Ova delegacija bi imala povesti pregovore za zaključenje jednog političkog sporazuma između Abesinije i Turske.

Rekonvalescentima i onima koji boluju na probavnim organima propisuju ovdašnji i inostrani liječnici laku hranu. Takva hrana koja je lako probavljiva, a ujedno jako hraniva jesu »Jainine« (makaroni, špageti, prilozzi za juhu) naše domaće tvornice »Pekatete«.

NA STRANIM BURZAMA LIRA PADA NAGLO.

Otkako su započete pripreme za rat u Abesiniji lira na stranim burzama pada. Ranije se je za jednu liru dobivalo oko 4 dinara, a ovih dana tek oko 3 i 40. Tendencija daljnjeg padanja se najavljuje iz Züricha i Pariza.

POLITIČNO OSUMLJENI NE SMEJO BITI ZAPOSLENI

Postojna, aprila 1935. — (Agis.) — Kako je vsaka zaposlitev in vsako prosto mesto odvisno od fašističnih sindikatov je vsem dobro znano. Vendar pa je postopanje nekaterih fašističnih oblasti v zadnjem času vredno še posebne pozornosti in posebnega obsojanja. Zato naj navedemo nekaj slučajev, ki so se zgodili v nekaterih obmejnih krajih tržaške in reške pokrajine.

Neki domačin, priden in vreden fant je bil iz neznanih političnih razlogov aretiran, zaprt in priveden pred višje sodišče. Radi nedolžnosti je bil po daljšem preiskovalnem zaporu izpuščen na svobodo. Kljub temu pa, da je bil samo osumljen in ni ničesar zakrivil, mu je bilo vnaprej vsako delo in vsak zaslužek onemogočen. Ko je po preteku več mesecev dobil poziv od neke privatne tvrdke, pri kateri je bil svoj čas že zaposlen, naj se javi, da dobi zaposlenje, so bili takoj drugi dan na njegovem domu, ga aretirali in odvedli. Ponovno se je moral zagovarjati, a sedaj le pred okrožnim sodiščem. Bil je sicer oproščen, a med tem ko je sedel v preiskovalnem zaporu, je zgubil delo in zaslužek.

Drugi tak slučaj se je pripetil našemu fantu, ko si je preskrbel delo na neki cesti. Ko so oblasti dognale, da je zaposlen so ga dale aretirati in zapreti toliko časa, da je njegovo mesto zasedel drugi delavec. Takih in sličnih slučajev je brez števila, a jih ne bomo naštevali. Oblosti namenoma tako postopajo napram našim ljudem, da jim odjedajo in onemogočujejo zaslužek. To brezsrčno postopanje je vsega obsojanja vredno.

Z NAPRAVAMI ŽIČNIH OVIR SO PRENEHALI

Hotedršica, aprila 1935. — (Agis.) — Kot smo poročali so pred nedavnim začeli Italijani v našem obmejnem pasu z napravo širokih žičnih ovir. Z delom so zelo hiteli. Zaposleni so bili sami čistokrtni Italijani. Ves odedek delavcev pa je že pred časom nenadoma dobil povelje za odhod. Ob odhodu se je govorilo, da so bili poslani na avstrijsko mejo. Delavci so vsi odšli, a na njihova mesta do sedaj še niso prišli drugi. Zgleda, da so vse obsežne tozadevne naprave, ki so bile predvidene za zavarovanje meje prenešene na nedoločen čas, dokler se ne bo tu pojavil zopet kak strah.

UTRJEVANJE MEJE

Reka, aprila 1935. — (Agis.) — Z utrjevanjem meje, zlasti bolj v zaledju in z delom na novih cestah so skoro prenehali. Četudi so ponekod že prej začeli z nekaterimi deli, so pred mesecem naenkrat delo opustili in kot zglede da ne mislijo tako kmalu nadaljevati. Vendar pa se po nekaterih krajih še vedno gradi z vso previdnostjo.

Zahodno od kolodvora v Šapjanah gradijo večje število kavern. Dnevno vžgejo po več min. Vsa okolica je dobro zastražena in strogo je prepovedano vsako opazovanje ali prihod v bližino novih utrdb.

Na novo so začeli z utrjevanjem hriba Leprinac, to je vrh nad Volosko in Opatijo. Tudi tu gradijo kaverne in jarko ter dovajajo najrazličnejši vojaški material.

Med Rupo in križiščem pri Rupi imenovanem »šranga« je kakih sto metrov od ceste dograjen nov vodohram. Najbrže je ta vodohram zvezan z buzetškim, a je namenjen samo v vojaške svrhe. Dostop k tej napravi je strogo prepovedan. Table, ki prepovedujejo dostop, povedo tudi, da je rezervirano za »kr. italijansko armado«. Ob cesti, ki pelje k vodohramu stoji pet izstokov z velikimi pipami.

Tudi v gozdu pod Snežnikom kot na Milanju, Štangl, Mrzlem dolu, Gabrovcu itd. še vedno gradijo, vendar v veliko manjšem obsegu kot so napovedovali. Napovedujejo pa prekinitev tudi teh del.

Ker pri utrdbenih delih naši ljudje niso bili nikoli zaposleni, nimajo od te nenadne prekinitve nobene škode. Škodo trpijo le vsled prekinitve z delom na cestah in drugih sličnih napravah bolj v zaledju. Zgleda, da so se za enkrat osredotočili vso svojo delavnost na skrajni jug, ali pa da so tu izvršili že vsa glavna dela in je sedaj potrebno le še nekaj manjših dopolnitev. Vsekakor pa je jasno, da za enkrat s te strani ni nobene nevarnosti in so tudi svoje agresivne načrte ter priprave usmerili drugam.

TALIJANSKI VOJNI ATAŠE NA BEOGRADSKOM AERODROMU

Kako jugoslavenski dnevni listovi javljaju 6 o. m. j. je talijanski vojni atašej u Beogradu potpukovnik Franschini posjetio aerodrom »Beograd« u Zemunu. Na aerodromu su ga dočekali i pozdravili pukovnik Mirković i pukovnik Spužić. On je pregledao zgrade aerodroma i zatim je pošao u oficirske dom, gdje se zadržao u razgovoru s oficirima.

V JUŽNEM TIROLU JE RAZŠIRJENA VEST, DA SE BO DEŽELA SREDI JUNIJA OTRESLA TUJEGA JARMA

Nov hitlerjevski val nad južnem Tirolskim Hitlerjevci hočejo s pomočjo Nemcev, ki so prišli pod Italijo, na novo sprožiti vprašanje anšlusa

Veliki švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« je objavil zanimiv članek o nemški propagandi proti Italiji in Avstriji na Južnem Tirolskem. V članku pravi med drugim:

Na Južnem Tirolskem je splošno razširjena vest, da se bo dežela najkasneje sredi meseca junija otresla tujega jarma. Južnotirolski Nemci da se bodo sredi junija uprli proti Italiji, njim pa se bodo pridružili tudi njihovi sorojaki na severnem Tirolskem v Avstriji. Nato bo nastopil Hitler s svojimi četami in ustanovil enotno nemško državo od Adiže do Njemena.

Dalje piše švicarski list: Čeprav so vse podobne nade brezupne, pa so ob enem zelo značilne za razpoloženje nemške manjšine na Južnem Tirolskem in je prav zaradi te propagande postalo južnotirolsko vprašanje tudi za Avstrijo zelo kočljiv problem. Nemški južni Tirolci smatrajo namreč Avstrijce za izdajalce svojih narodnih interesov. Posebno jih vedno bolj razburja vsaka avstrijska simpatijska manifestacija za Italijo in zato tudi ni nič čudnega, ako so popolnoma podlegli vplivom iz Nemčije, odkoder vodi vso propagando pro-

ti Avstriji in Italiji znano Društvo za nemštvo v inozemstvu.

Nemški načrt z Južno Tirolsko je jasen. Narodnosocialistično rovarjenje na Južnem Tirolskem nikakor nima namena olajšati položaj tamkajšnjih Nemcev, temveč hoče na eni strani nahujskati južne Tirolce protiv Avstriji, na drugi strani pa Avstrijce proti Italiji. V Avstriji naj se torej po stranpotih pripravljajo nov upor proti sedanjemu režimu in to tembolj, ker je sklenila celo kulturni sporazum z Italijo, dočim postopajo Italijani s hitlerjevsko navdahnjeno nemško manjšino skrajno rigorozno. Iz Bozena naj bi se znova sprožilo vprašanje Anschlusa, ki se je ponesrečilo iz Monakova.

Celo duhovščina na Južnem Tirolskem se je postavila docela v službo hitlerjevstva.

Denar, ki prihaja v propagandne namene iz Nemčije, razdeljuje samo župniki. Seveda italijanske oblasti tega početja nikakor ne gledajo mirno, temveč so poslale že celo vrsto nemških duhovnikov z Južne Tirolske v prognanstvo na Liparske otoke.

KONFINACIJE NJEMAČKIH STUDENATA IZ JUŽNOG TIROLA PETNAEST GODINA ZA SEDAM VISOKOŠKOLACA

Bozen, maja 1935.

U mjesecu aprilu konfinirani su ovi njemački visokoškolci iz Južnog Tirola: Ludvig Plant na tri godine; Paul Brugger na tri godine; Otto Hibner na tri godine; Ernst Lunz na dvije godine; Hermann Ostheimer na dvije godine; Josef Oberhuber na jednu godinu; Anton Tasch na jednu godinu.

Dva studenta Egger i M. Dorner dobili su opomenu.

Stvar Otona Hubnera dogodila se ovako: Fridrich Koltsharsch, mladi posjednik dvorca Taufers, dao je u počast glasovanja u Saaru da na toranju dvorca zvone zvona. To je imalo za posljedicu kućnu premetačinu, kod koje je zaplijenjena njegova brojna korespondencija sa studentom Otom Hibnerom studentom filozofije u Pisi. Koltsharscha su izagnali kao Austrijanca. davši mu rok od 12 sati. Kod Hibnera dok se on nalazio na ferijama u Brunecku provedena je u Pisi premetačina u njegovoj sobi pri čem je takodjer sva njegova korespondencija zaplijenjena. Nakon toga je kvestor u Pisi, brzo dao uhititi sve odašiljače ka-

rata i pisma Hibneru. Tu se navodno radi o pismima već odavno pisanima, jer su uapšene i osobe, koje već godinama nemaju nikakova posla sa Hibnerom.

Tako su uapšeni Otto Hibner, baš kad je dolazio od liječnika Paul Brugger iz Innichena (filolog) Hermann Ostheimer iz Brixena (veterinar) Michael Dorner iz Olanga (pravnik) Ernst Lunz iz Brunecka (agronom) Anton Tasch iz Brunecka, Hans v. Ziegler iz Brunecka.

Dalje je uapšena mlada Brixnerka Helena Trinkhauser. Od Zieglera nadjena je karta sa krampusom, na kojoj je bio »državi pogibeljan« sadržaj. Svih osam uapšenika otpremili su u Pisu i tamo utamničili. Oni nisu imali ni najmanjega pojma zašto su ih uapšili. To je samo znao gospodin kvestor u Pisi. Hibner je slučajno iz svoje ćelije ugledao Zieglera u tamničkom dvorištu i zapitao ga sasma začudjen što tu radi. Ziegleru i gospodjicu Trinkhauser nakon nekoliko dana, naravno nakon ozbiljnih opomena usred noći pustili su da odu kućama.

JURIŠ NA NJEMAČKI JEZIK U JUŽNOM TIROLU

Školska djeca moraju tražiti, da im se mijenja ime u talijansko

Bozen, maja 1935.

Novi komesar prefektore u Meranu Bettarini nedavno je dao po cijelom gradu na javnim mjestima, od svojih policista priljepiti plakate, prema kojima najkasnije do 20 aprila svi natpisi imaju biti isključivo u talijanskom jeziku.

Ova je naredba izdana po svoj prilici zato što se u jednoj ulici nalaze mnogobrojni natpisi vlasnika radnja s njemačkim imenom, koje je prijašnji gradonačelnik dr. Markart tolerirao. Novi natpisi moraju biti potvrđeni od policije i nije dozvoljeno da se imena skraćuju. Što više policijske vlasti traže da i prezimena budu napisana u »svojem talijanskom preobliku« i da samo ova ko smiju biti označeni na natpisnim pločama nad radnjama.

Tako je jedan karabinjer obilazio od radnje do radnje i tražio odstranjenje njemačkih imena.

Onaj ko ne će da promijeni svoje ime tome će se oduzeti obrtnica, koja se ima obnoviti svake godine. Talijani koji sjede na upravi mjesnog fašija, savje-

tuju poslovnom svijetu da se pokori toj naredbi jer se konačno radi o njihovoj gospodarskoj egzistenciji.

Dapače i školska mladež nije pošteđena. Tako je djeci na školskoj ploči bio napisan jedan formular, kojega su djeca morala prepisati i odnijeti ga svojim roditeljima.

Ovi pak imaju da taj formular potpišu i da ga onda natrag vrate učiteljima. U formularu djeca traže da se italijanizira njihovo ime. Da bi ipak djeca zaista ovaj formular donijela potpisan od roditelja njima se saopćuje da onaj učenik ko ne će donijeti potpisanog formulara na koncu godine ne će dobiti svjedodžbe već će morati ponoviti razred, a imat će i inače neprilike, kao primjerice plaćanje školarine itd.

Isto tako je u novije vrijeme određeno da se i na groblju imaju postavljati natpisi samo u talijanskom jeziku,

a zabranjeno je svako mimolaženje te naredbe primjerice stavljanjem križića ili zvjezdica mjesto uobičajenog teksta kao »Ovdje počiva« itd.

Dezerteri Nijemci vraćeni od Austrije Italiji

Nisu strijeljani, ali su ipak vraćeni

Trst, maja 1935. — Talijanska štampa donosi demant, u kojem kaže, da je lažna vijest njemačkih listova, koja kaže, da je Italija streljala devetnaestoricu talijanskih dezertera Nijemaca iz Južnog Tirola, koji su bili pobjegli u Austriju.

Prema tekstu tog demantija vidi se, da Italija demantira samo jedno: da su streljani. Ali ne demantira to, da su dezertirali i da ih je Austrija vratila Italiji protiv svih međunarodnih pravila o dezertstvu.

Konfinacije njemačkih svećenika u Južnom Tirolu

Bozen, maja 1935.

Kooperator Jochann Kunter iz Sv. Walburga u Ultentalu konfiniran je po nalogu komisije za konfinaciju na dvije godine u Južnoj Italiji. Njemu predbacuju, da je on mladiće u Ultenu nakon glasanja u Saaru zaveo, da zapale krijesnice u znak veselja.

Nakon prisilnog prognanstva kooperatora Michaela Summerera (Lüsen kod Brixena) i župnika Wolfa von Suldena već je treći duhovnik konfiniran i to kooperator Tschurtschenthaler iz Ahrnthala, na dvije godine, i to navodno zbog prototalijanskog svog držanja.

ANTIFAŠISTIČNO GIBANJE V ITALIJI I PROCESI

Italijanski antifašisti so izdelali statistiko o delu posebnega sodišča v letu 1934. V tem letu je bilo 28 procesov v katerem je bilo obsojenih na skupno okoli 1735 ječe 270 delavcev. V prvem trimestru 1935 pa je bilo obsojenih 308 let ječe okoli 66 antifašistov. Ti obsojenci so večinom iz vrst delavcev in komunistov, ki kažejo največjo odpornost proti fašističnemu terorju. V primerjavo naj omenimo, da so bili obsojeni iz neke grupe katoliških antifašistov z imenom neoguelfi štirje in iz vrst židovskih intelektualcev in Turina le dva. Med gori omenjenimi obsojenci je mnogo takih, ki so šli skozi izredno sodišče že drugič ali tretjič. Tako n. pr. Puttinati Otello iz Ferrare obsojen že tretjič in to na 16 let ječe, Otello Bosi tudi iz Ferrare tudi tretjič na 16 let ječe, potem ko je že preстал 7 let zapore; Giancarlo Paletta drugič na 21 let, bratje Vatovec iz Trsta, potem ko sta predsedala že vrsto let ječe sta bila ponovno obsojena eden na 12 drugi na 8 let zapore itd. Našteti bi morali še poleg tega one, ki so bili obsojeni na dolgo vrsto let kot n. pr. Adela Bei na 18, Gigante Vincenzo na 22 let itd. (Agis.)

DUCE ZAHVALJUJE SPECIJALNOM TRIBUNALU

Talijanske novine donajaju: 27 aprila. — Danas u 12 sati je Duce primio u Palazzo Venezia sve članove Specijalnog tribunala za zaštitu države.

Pretsjednik tribunala general Tringali Casanova je podnio izvještaj o izvršenom radu kroz zadnje vrijeme. Duce je izrazio svoje zadovoljstvo i zahvalnost za izvršen aktivan rad te institucije u obranu revolucije i najviših interesa države.

»Giustizia e Liberta« komentira tu audijenciju ovako:

»Najprije audijencija Ovre, a sada Specijalni tribunal. Taj javni izvještaj je znakom da sigurnost u Italiji nije baš visoka. Režim ispituje svoj alat onako kao što su se u srednjem vijeku ispitivale mašine za torturu.«

APŠENJA INTELEKTUALACA

U Milanu je uapšen profesor Giovanni Mira, poznati demokrata u Lombardiji i tezak ratni invalid. Optužen je da se izrazio protiv rata u Africi i da je bio u vezi sa Guglielmom Ferrerom, kojega baš u zadnje vrijeme napada fašistička štampa.

Tako javljaju antifašistički listovi.

ALI BO POSTAL SPECIJALNI TRIBUNAL TRAJEN?

»Informazione Italiana« poroča, da je »Popolo d'Italia« prinesel članek senatorja Silvia Longhija, generalnega prokuratorja kasacijskega sodišča, ki predlaga, da bi postalo specijalno sodišče za zaščito fašistične države trajno.

Znano je, da se je to sodišče ustanovilo s posebnim zakonom novembra 1926 za pet let. Mussolini je celo napovedal v nekem svojem govoru v senatu, da se bo to sodišče prej ukinito. Nasprotno pa je v letu 1931 podaljšal doba eksistence tega sodišča za novo periodo petih let. Po tem naj bi sodišče prenehalo leta 1936. Kod vidimo pa se oseba posebej kvalificirana v uradnem organu Mussolinija sedaj zavzema, da bi se to sodišče spremilo v stalno in bi sodilo še dalje v stvarih za uničenje antifašizma, zločinov vojaške spionaže in gospodarskih deliktov. Vsekakor je to naraščajoči strah pred opozicijo, ki se v masah širi. — (Agis.)

PROGON JEDNOG ČESTITOG JUGOSLOVENA

Ivan Gauš, istaknuti nacionalni borac i član stare klanjske familije Gauš živio je dugi niz godina u Bosni, pa se vratio kući u Klanu u Istri unatrag desetak godina. Vukla ga je čežnja za rodnom grudom Za cijelog svog boravka u Klanu bio je šikaniran, stavljan bezrazložno pod neprestane istrage. — Svaki njegov korak praćen po tamošnjim službenim organima. Prije nekoliko dana oduzeta mu je putnica, a kako je tamošnji narod vezan svojim gospodarstvenim životom većim dijelom na krajeve, koji su oslobodjeni (jugoslavenski), to je bio prisiljen da napusti Klanu i ode preko granice. Drugo mu nije preostalo, jer mu je pretstojala konfinacija.

NAPOVEDANI STA DVE ELEKTRIČNI CENTRALI

Reka, aprila 1935. — (Agis.) — Delo za elektrifikaciju železniške proge Reka—Št. Peter zelo hitro napreduje. Ob progi se postavljaju zadnji drogovci za električno žico ter druge potrebne naprave. Na Matuljah bo v bližini postaje nova električna centrala, ki bo služila za pogon na novi elektrificirani progi. Napoveduju se, da bodo zgradili novo električno centralo tudi v Št. Petru na Krasu. Pri vseh teh delih je zaposlenih precej delavcev, pa le tu pa tam pride v poštev kak domačin, in sicer pri odpravljanju težakih del in še to le za kak dan v tednu. Edino kamor še lahko prodajo svojo delovno moč je torej danes Afrika.

NAROD NEČE DA PRIMI NOVE TALIJANSKE NOVČANICE OD 50 LIRA.

Trst, maja 1935. — Nedavno je državna »Banca d'Italia« štampala nove novčanice od 50 lira u reduciranom malom formatu. S tim novčanicama nastala je prava uzbuna. Narod ne će da ih prima ier drži, da su te novčanice izdane zbog rata u Abesiniji. Zovu ih »abesinskom valutom« i zbog njih dolazi često do incidentata.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

NJEMAČKA BROŠURA O JULIJSKOJ
KRAJINIE. Lilek: Verfolgungen der Slo-
venen und Kroaten in Italien

Neposredno iza brošure o Koruškim Slovincima (Anklagen gegen die barbarischen Verfolgungen der Slovenen in Kärnten) — o kojoj smo prije nekog vremena na ovom mjestu opširno izvještali — izdao je prof. E. Lilek u Celju i drugu takvu brošuru, sada o Slovincima i Hrvatima u Italiji. (Anklagen gegen die barbarischen Verfolgungen der Kroaten und Slovenen in Italien). Ova je njemačka brošura nešto manja od prve, obasije 30 stranica malenog oktava, dok je brošura o Koruškoj zapremala 65 stranica. I ovu je brošuru izdao pisac u vlastitoj nakladi.

Već samo ovo što je rečeno i bez onog što smo izvještali o prvoj Lilekovo-voj brošuri, svjedoči o njegovom djelotvornom interesu koji pokazuje za sudbinu i teški položaj našega naroda u Koruškoj i Julijskoj Krajini. Kad se znađe još, da to sjedi celjski profesor čini s namjerom da informira poglavito vanjski svijet, onda je ovakav posao vrijedan svakog priznanja, pa i onda ako se i ne slažete posvema sa gledištem pisca.

U ovoj brošuri, kao i onoj prvoj, pisac se poslužio sličnim postupkom, samo što je u brošuri o Slovincima u Koruškoj bilo mnogo obilnijih u podacima, opširniji u obradi. Gradja o Koruškoj poslije plebiscita iznešena je sistematski i pregledno u historičkom pogledu kao i tada gdje se opisuju sadašnje prilike i nemogućnost koruških Slovincima. A čitavom brošurinom provlači se kao glavna misao, zahtjev za ponovnim zadobivanjem Koruške i njenim pripojenjem jugoslavenskom državnom teritoriju. U obradi čitavog problema koji iznosi u brošuri o Koruškoj, pisac se mnogo poslužio novinski materijalom, pisanjem domaće i strane štampe.

Slično je postupao, kako je već rečeno i u brošuri o Julijskoj Krajini. I tu Lilek većim dijelom pušta da o pitanjima koja tretira govore novinski izvještaji, što su izašli u našoj štampi ili u onoj prijateljskog nam izoemstva. To je s jedne strane dobro — jer je u tim izvještajima dana neposredna imedijatna slika i vjeran odraz događaja koji se iznosi kako je bio zabilježen u štampi, no s druge strane osjeća se da je bilo potrebno sav taj sirovi materijal srediti, obraditi i povezati ga tako, da se ne izgubi glavna okosnica onoga što se želi iznijeti, već da ona još jače i cjelovitije izbije. Ovakvo izbija tek fragmentarno, na mahove.

Usporedba može se i dalje provesti. Dok u brošuri o Koruškim Slovincima prof. Lilek iznosi, u glavnim crtama da kako, događaje od godine 1918 dalje, u brošuri o Hrvatima i Slovincima u Julijskoj Krajini, ograničuje svoj prikaz samo na neke konstatacije općenitog karaktera i na događaje od najnovijeg vremena. Odmah u početku pisac ističe da usprkos hipertrofije svih mogućih institucija, liga, organizacija, nema na čitavom svijetu nijedne, koja bi ozbiljno i dostojno ustala protiv onih koji vrše svoja zlodjela nad Hrvatima i Slovincima u Julijskoj Krajini. Prof. Lilek ističe kao osobitu nepravdu činjenicu, da se naši u Julijskoj Krajini ne smiju moliti Bogu na materinjem jeziku. S tim je u vezi prikazuje djelovanje novog gorickog nadbiskupa Margottia onako kako je ono u štampi iznešeno, poglavito u »Istri«, zatim u novinama Slovincije »Jutru« i »Slovincu«. Pisanjem spomenutih novina, pa zatim citiranjem ostalih novina kao »Koroški Slovenec«, »Mariborski večernik« i češkoslovačke štampe »Lidove Listy«, »Narodni politika« itd., poslužio se pisac na nekoliko mjesta, kad je trebalo dokumentirati progone kojima su izloženi Jugoslaveni u Italiji. Iz lista »Istra« uzeto je par primjera da se istaknu drastične metode povrede narodnih i ljudskih prava koja se, nažalost tako često, dešavaju u našim nezaboravljnim krajevima.

Osim stranica o Julijskoj Krajini, pisac je u brošuru uvrstio i poznatu polemiku koju je svojedobno bio započeo zadarski »San Marco« predbacujući srpskoj vojsci za vrijeme svjetskog rata i prije, kroz historiju, kukavičluk i strahovitost. Na ove uvredljive napadaje odgovorilo je beogradsko »Vreme« pa se polemika kasnije proširila, a pozabavila se njome na kraju i evropska štampa.

Lilekovo stanovište je, naravno, stanovište jugoslavenskog nacionaliste i patriote. No ne samo u ovom poglavlju, nego se ono takovim ispoljuje u čitavoj brošuri. Samo prema poredbi s onim u prvoj brošuri, nije ni izdaleka onako jako naglašeno i vidljivo.

Prof. Lilek u svojoj brošuri spominje i lanjski kongres naše emigracije u Mariboru i donosi rezoluciju sa kongresa, koja se odnosi na crkvenu politiku Vatikana u Julijskoj Krajini.

ŠALJITE PRETPLATU!

BALOTINI ODGOVORI

Urednik »Istre« može da zamisli, kakve bih sve »ukrasne nadimke« volio da stavim uz njegovu častu »pršonu«. Razloga zato imam puno, zadnji povod mi je dao u uskrsnjem broju »Istre«, u svome predgovoru divnoj reportaži »Drago Gervais priča o sebi«. Praveći sebe i svoj list nužnim, urednik tamo kaže, da čitaoci pitaju podatke o meni, ali »na to pitanje nemamo ovlaštenja da odgovaramo i da razotkrijemo — misterij«. Kogod zna novinarstvo, i kako se u novinama ni od čega stvaraju senzacije, lako će razumjeti, da je taj »misterij« jedan običan novinski trik, u namjeri da pošaklja čitaoca i da mu sugerira: tu mora da je nešto, a nema apsolutno ničega neobičnoga, osim toga, da i ja, kao i Drago Gervais, imam svoje zanimanje ili poziv, od koga živim. Izjavljujem da to zanimanje nije sramotno, i da nisam ja kriv, što ne mogu da živim od pjesama, koje mi do danas nisu donijele ni »pipu tabaka«. U srednjem vijeku su bile dvije naročito sramotne stvari za čovjeka, biti nezakonito dijete i biti dijete krvnika. Mogu da osiguram čitaocu da sam rođen iz zakonite bračne veze i da sam kršten u crkvi naše blaženice djevice Marije. Isto tako, da je moj otac bio u ratu i dvije godine na fronti, ali on me osigurava da nije nikad nikoga ubio. I ja mu vjerujem. Dakle dosta o tome. I. slava Bogu!

Jedan kritičar interesuje se za moje godine i mjesto rođenja. Obe stvari su precizno navedene u antologiji Hrvatska moderna lirika (Tadijanović i Delorko). Prema tim podacima, ove godine, o Miholju navršit ću 37 godina. Pet ili šest godina sam stariji od Gervaisa i to je valjda razlog, što on govori o meni sa onoliko obzira. Godine su godine, i oženjen sam. U braku samom, ima moja žena četiri sina. Najstariji, Marko, sačinjava glavni »ekipaj« na »Kalavojna«. Drugi, Ivo, penje se uz farbol, do vrha, i prodieva »žrindac«, kada treba. To jest, to je radio, dok je još imao 21 kilogram. Da li će to moći sada sa svojom tjelesinom od 26 kilograma, to ćemo tek da vidimo. Svršio sam i škole. »Sve«, kako se hvali moj kum Tone. A »mjesto rođenja«, navedeno je također tamo u antologiji, ali nema posebno značaja. Osim u Srbiji. Ali tamo spada samo ona teorija o granici čakavskog govora u Istri, što je citira Rojmić.

A sad sa Zvanom Kastavcem imamo jedan fin razgovor. On mi je preko »Istre« uputio nekoliko svojih pozdrava. Prvo, prošloga ljeta, iz Kostrene, pa o Božiću, pa o Uskrsu. Prvi put trebalo je da se riješi važno pitanje: zbog čega on ne smije sa svojom čuvenom »Mimicom« da izvrši put iz Kostrene u Dubašničke luke, na koji se već dvije godine sprema. Ja sam tvrdio zato, što nije mornar. On je nešto pričao o opasnosti od bure, da ga ne ponese na Cres, i tamo dalje, i rekao neka ja prvi učinim taj put. »Istra« u kojoj je taj poziv izašao, došla je u Malinsku u subotu u

NAŠI V SLOVENSКИH REVIJAH

Mesečni literarni list »Ljubljanski Zvon« prinaša u svoji 2—3 letošnji številki zgodbo Konjski smeh, ki jo je spisal Vladimir Bartol, Stankota Vuka pesem Potepuh, Stanota Kosovela pesmi Deklici in Grozota razdejanja, esej Ivota Brnčića Zagreb kot socialni in kulturni problem; med sodobnimi problemi priobčuje Stanko Jug razpravo Italija in Abesinija; med književnimi poročili ocenjuje Ivo Grahor povest Dejanje (VI. Levstik) ter knjigo, ki je izšla v izdanju Slovenske šolske matice. Temelji obče metodike.

V tretji številki »Dom in sveta« priobčuje Bogomil Fatur štiri pesmi iz cikla Moja mati, France Bevk nadaljuje s povestjo Ubogi zlodej.

Mesečnik »Sodobnost« prinaša v svoji drugi številki pesmi iz cikla Soneti materi, Bogomila Faturja, odlomek Krvave rože Lojzeta Kraigherja, pesem Obraz noči Bog. Faturja, Politični problemi ob novem letu Jožeta Vilfana, med kritiko priobčuje Av. Pirjevec oeno o Gabrščkovih knjigi Goriški slovinci, Fr. Mesesnel pa o Umetnostnih publikacijah.

Tretja številka istega mesečnika prinaša novelo »Zločin Bernarda Tula« od Cirila Kosmača. Lojza Kraigher nadaljuje s odlomkom Krvave Rože, Ivo Brnčić ocenjuje J. Kozakovo Za prekmurskimi koiniki, Joža Vilfan pa priobčuje esej Dokumenti slovenske miselnosti po vojski 1.1886.

Četrta številka »Modre ptice« prinaša zgodbo Služba, ljubezen in TBC ki jo je spisal Vladimir Bartol.

V Sedmi številki mesečnika »Misel in delo« priobčuje dr. Branko Vrčon daljšo razpravo Ob dvajsetletnici londonskega pakta, dr. L. Čermelj Ob razstavi »Jugoslaveni v inozemstvu« v Pragi, sledi pa več krajših in daljših poročil kot o novoizdani knjigi Em. Lileka

jutro, ja sam je dobio u podne, po podne je »Kalavojna« bila malo opremljena, u 5 sati je krenula sa »furijanom« i istoga dana u 7 i po bila je u Kostreni. Dakle u dva sata i po smo stigli preko toga »Oceana« »Kalavojna«, ja i moj »ekipaj«, rečeni Marko. To je bio taj neuspjeli sastanak sa Gervaisom. Zvane je imao ribe, koju je on (istinski!) ulovio sa svojim »ekipaom« na »Mimici«. Dvije lijepe večeri smo proveli u Kostreni, Zvane i Jožić (tenor) su »kantali« i dosta »burelali«. Druge večeri naš brod se vratio. Povratak je trajao tačno 12 sati (od 10 uveče do 10 ujutro), jer je noću bila »bonaca«, a u jutro smo imali u provu po »furijanu«. Da još malo dam kuraja Zvani, mi smo poslije, iako je već bilo tada prošao period stabilnih vremena, u punoj septembarskoj buri, oplovili cijeli otok i rečeni Marko je dobio prvo veliko krštenje od bure u senjskom kanalu. Pred Žrnovnicom smo u večer morali skraćivati iedro, vezivati »tercarole« i svejedno nam je bura skršila donji »pinun« i teško smo, po vjetru i kiši, u sumrak uhvatili Novi. Zvane se nije ipak maknuo iz Kostrene, priznavajući da je moj »ekipaj« bolji (istina, i »Kalavojna«, iako samo guc od 4 ½ metra, bolja je od »Mimice«).

Moj Zvane sad govori sve nije druge stvari: za barbune, što je leo prije mnogo godina i za Marčinka, ali na »punat« našega staroga »diškorša« neće. On je meni spočitavao moju »busulu«. Ja sam mu u praksi dokazao, da je ona ispravna. A on obrnuo staru devizu i stvorio novu: »Burelare necesse est, navigare non necesse.«

I sad ću ja da izdam jednu tajnu, misleći na to, kako da od njegove mornarske slave ipak nešto ostane za »svit« i potomke. Zvane mi je stavio pismeni prijedlog, da s jedinim našim »ekipaom« u jedan i da tako udruženim silama obidjemo u čamcu cijelu Jadransku obalu. Ipak, oprezan je bio i tu, jer je tražio, da čamac bude bar »polupokriven« i da ima i motor. Njegov prijedlog je još uvijek u fazi proučavanja i nije definitivno odbijen. Ali s obzirom na sposobnosti moga »ekipaja«, motor se već sada odbija. Samo obrazloženje toga projekta je tako lijepo, da iako se nikad ne ostvari, zaslužuje da bude objavljeno. Pošto je govorio o ljepotama Jadrana, Zvane mi dalje piše:

»Obaći Jadranske obale i spremat sami večeru na žalu i na pogled zapadajućeg sunca. Sa našeg ognjišta dizao bi se dim, kao »sacrificium vespertinum«, kroz prozirni pozlaćeni zrak, nozdrve bi se širile od slanoga ozona i od mirisa pečene ili frizane ribe, a tamo sa šiljastog kampa, neta, na brdu cilikalo bi večernje zvono. Možda bismo tada i mi dva, koji ne virujemo u dogme, ali virujemo u Spinozina Boga, natirali dicu da s namj otpivaju: Angelus Domini. Gdje je sreća? U zadovoljstvu srca!«

Motika, evo ti motiva!

Mate Balota.

MOJ ČRNI BRAT

Ti črni moj brate iz druge barake
ni imena ja ti ne znan,
za me si Moro iz Afrike puste,
ma ja te za brata poznam.

Kad dižemo skupa mi vriče cimenta
ti dižeš hi bolje od mene,
i dokle se skuha naša palenta
ti čuvaš da ki nas ne prene.

Ma ča će ti, brate, to brastvo moje
ni vridno ni pipe tabaka.
Sutra ću z makinon poj ja u naše Primorje,
tebe će čekati samo baraka.

Zaš ti se više nikad ne moreš vratiti
u zemlju ku si puštija,
za stare brageše i prtenu blužu
sve si svoje zgubija.

Črna nevista te tote neće iskati
s prsi ka jabuka punih
jedina mlada ku ćeš na svitu imati
išče dva franka više od črnih.

Ti, črni moj brate, iz druge barake,
kako je tebi, kad ja više ne moren
slušati bile. I tako, večeri svake
se nadijati goren.

MATE BALOTA

Aulnoye Usine Montbard.

JEZIČNE VEZE IZMEDJU
FURLANIJE I SARDINIJE!

»Nova senzacionalna otkrića.«

Tršćanski »Il Piccolo« donasa 30 marta oduži članak posvećen jezičnom istraživanju na Sardiniji i u Furlaniji, prigodom sakupljanja grade za »Atlante linguistico italiano«, kojega uređuje prof. Ugo Pellis. Taj članak bi imao da dokaže kako postoje uske jezične veze između Furlana i Sardinaca. Budući da nije bilo pronađeno dovoljno veza u normalnom jeziku, istraživači su počeli da istražuju sličnosti u takozvanom ciganskome jeziku, kojim se služe zločinci, cigani i ostali probisvijet, kako ih ne bi ostali ljudi razumjeli. Istraživači toga jezika, kojega Francuzi zovu »l'argot« (talijanski »gergo«) pronašli su dosta sličnih dvoznačajnih riječi kod putujućih kotlokrpa u Furlaniji i kod onih u Sardiniji.

Na osnovi toga »Il Piccolo« gradi jednu dosta fantastičnu vezu između Sardinije i Furlanije, zaboravljajući da takova veza postoji na pr. i između Furlanije i, recimo, Španije.

Sve je dobro došlo kada treba prikazati jedinstvo između stare Italije i »oslobodjenih« krajeva.

JEDAN VRLO STARI HRV.
KULTURNI DOKUMENAT IZ
ZADRA

Poznatli istraživač naše kulturne prošlosti Rudolf Strohal piše u zagrebačkom »Obzoru« o jednom starom rukopisu, koji je nedavno kupljen u Padovi, a napisan 1533 u Zadru. To je rukopis nabožnih razmatranja. Pisan je latinskim slovima, a talijanskim pravopisom.

Rukopis počinje riječima. »Počinju knjige od meštra i učeni-ka. Slafni meštre, ja te molim, da mi odgovoriš na sfe riči, te te opitam na čast Božju i va prid svete crkve.«

Iz rukopisa doznajemo iza ime onoga, koji je taj rukopis napisao, iz stihova:

Of Kvaternač tretji Gverin Tihic piše, Jur tomu deveti dan mimošal biše, Ulizlof dan htise bit Zadru, gdo pita Tisuć pet sat više trideset i tri lita! Ove riječi znače: »Ovo bilježnicu (Kvadernu, jer je imala oblik četverokuta) treću piše Gverin Tihic, već je deveti dan minuo, ako tko pita, minulih dana bio je u Zadru godine tisuće pet sto i trideset i treće.«

Djelo je ovo bilo napisano u Zadru. Čini se, da je i Gverin Tihic bio rodom iz Zadra, a budući da je napisano u prozi, predočuje nam tadanje čakavsko narječje, kako je god. 1533. vladao u Zadru, pa imade ovaj rukopis veliku vrijednost i za historiju hrvatskoga jezika. a i s obzirom na ulogu Zadra u historiji jugoslovenske kulture.

KAR SE NATISNILO SLOVENSKEGA
V GORICI, TRSTU, CELOVCU...

Knjižni dar pokojnoga župnika
Vrhovnika

V »Jutru« z dne 28 aprila je poročal gospod dr. Jože Rus, da so župnika Ivana Vrhovnika knjižno zapuščino prepljali na dveh tovornih avtomobilih v državno študijsko knjižnico. Vrhovnikova knjižna zbirka obsega vse mogoče slovenske (a tudi do tisoč slovanskih) tiske od najstarejših do sedanjih časov. Zbral je, kar se je

natisnilo slovenskega v Gorici in Celovcu, Mariboru in Trstu. Seveda tudi ljubljanske knjige. Ni se pa omejil samo na knjige, ampak je zbiral tudi knjižice (sešitke), rokopise, pisma, obzornike itd.

Radio Bari davat će jugoslavenske emisije u svrhu približenja dvaju naroda na obalama Jadrana

Poznata je Radio Bari. Sa te stanice se širi antijugoslavenska propaganda na hrvatsko-srpskom jeziku. Ko je ikada slušao radio znade za tu talijansku akciju preko Barija. Koliko su klevete na račun Jugoslavije i Jugoslavena lansirane preko Radio stanice u Bariju! Sad međutim javlja talijanska štampa, da je na radio stanici u Bariju dne 4. o. mi. profesor Ristić iz Beozrada održao jedno predavanje na srpskom jeziku...

Pariski veliki list »Temps«, koji se mnogo zalaže za približenje Italije i Jugoslavije, jer, navodno, bez toga ne može biti niti francusko-talijanskog prijateljstva, piše dne 6. o. mi. u jednom telegramu iz Rima ovo:

»Predavanje prof. Ristića na radio stanici u Bariju je jedan od najsimpatičnijih događaja sa stalništva talijansko-jugoslavenskog prijateljstva. Zasluži tim veću pažnju, ako se znade, da se je tek pred par mjeseci ista stanica u Bariju specijalizovala u emisijama vijesti protiv politike u kraljevini Jugoslaviji. Radiofonski program najveće stanice na jugu Italije bit će od sada posvećen približenju naroda na obalama Jadrana.»

Ovo što »Temps« piše, vrlo je interesantno. Naravno s obzirom na nedavnu

prošlost radiostanice Bari, a također i s obzirom na Julisku Krajinu. U Juliskoj Krajini je kažnjivo učenje hrvatskog jezika iz početnice... A dogodit će se možda i to, da će Jugoslavenima u Juliskoj Krajini biti zabranjeno slušanje emisija te stanice, kao što ne smiju da slušaju ljubljansku stanicu... Ili će možda instalirati aparate, koji će ometati hrvatske emisije Barija, kao što su instalirani u Gorici i Postoljni za ometanje ljubljanske radiostanice...

KONFERENCIJA O TALIJANSKIM ASPIRACIJAMA NA KORZIKU I DALMACIJU

»Corriere Istriano« javlja, da je u Pazinu održano predavanje pod naslovom »Italija protegnuta u budućnost«. Predavanje priredio je Fašistički institut za kulturu, a predavao je poručnik avijacije (!) Paolo Bonacci. Prisustvovali su vlasti civilne i vojne. To je predavanje u toliko interesantno, što je taj avijatički poručnik govorio o imperijalističkim ciljevima Italije i dokazivao, da Italija ima pravo i na Korziku i na Dalmaciji, jer su one po svom karakteru talijanske zemlje.

„Azzuri di Dalmazia“ još postoje u Italiji

»Piccolo« (Trst) od 4. maja donosi bilješku pod naslovom »Dalmatinsko hodočašće na bojna polja«. U toj bilješci je rečeno da će se 19. o. m. prirediti hodočašće na bivša bojna polja a to će hodočašće prirediti dalmatinska irendentijska društva i to »Societa Dalmatica«, »Gruppe escursistico Dalmazia«, »Societa canottieri Dalmazia« i »Azzuri di Dalmazia«. Proći će kroz Goricu, Vipavsku dolinu do Trnovske planote

Prema ovoj bilješci vidi se najbolje koliko dalmatinskih organizacija postoji u Trstu. Interesantno je, da se spominju i »Azzuri di Dalmazia«, a to su borbeni dalmatinski otcjeđeni vezani na »Udruženje talijanskih ratnih dobrovoljaca«, koji su se ranije zvali oficijelno »Komiteti za dalmatinsku akciju«. Govorilo se u svoje vrijeme, da je Mussolini raspustio te komitete, međutim vidimo, da oni i dalje postoje.

287 konfinirancev s Ponze pred posebnim sodiščem

»Giustizia e Libertà« z dne 26. aprila t. l. je donosila vest, da je bilo postavljeno pred sodišče u Napoliju 287 konfinirancev s otoka Ponze, ki so bili obdolženi upora. Stvar se je razvila na sledeći način: Dne 28. februarja t. l. je izdala direkcija kolonije deportirancev na Ponzi odlok, s katerim je bilo prepovedano konfinirancev jemati v mestu in okolici sobe za svojo privatno uporabo. Kakor je znano so imeli konfiniranci razen določenih spalnih prostorov, ki so jih imeli vsi skupaj v nekem starem in nehygieničnem gradu svojo skupno bivališče tudi skromno pravico, da so si lhako za drag denar najeli stanovanja v mestu, kjer so prebivali dan, izvrševali svoje posle pod nadzorstvom milicnikov, sprejemali sorodnike itd. Ravnateljstvo je motiviralo to odredbo s tem, da se je vršila zloraba disciplinarnih odredb glede omenjenih stanovanj. To pa je bil samo način s katerim je hotel fašistični režim poostrižiti že itak težko življenje konfinirancev. Do 21. februarja jim je bil dan rok, da morajo urediti vse svoje zadeve v mestu. Hitro na to so se vsi konfiniranci enoglasno pritožili, a ni nič

pomagalo. Istega dne so še nemoteno opravljali svoje posle zunaj določenega stanovanja. Toda zvečer ko so se vrnili jim je bilo povedano, da so aretirani. Naslednjega dne so bili prepeljani v vojašnico milicnikov. Odvezti so jim bili vsi dokumenti in izkaznice in bili so strogo zastraženi. Mnogo sorodnikov se je ta čas nahajalo pri njih na obisku in jih niso mogli zaradi naglih odredb obiskati. Tudi ti so se pri oblasteh pritožili, a so jih te brezobzirno zavrnile. Med njimi se je tudi nahajala gospa Germaine Le Cocq, soproga bivšega voditelja socijalnih demokratov Amendole, s katero so fašistične oblasti dokaj sramotno postopale. Ko je preslila, da bi obiskala svojega moža so jo fašisti brezobzirno pretepli kljub temu da je bila v blagoslovljenem stanu in kljub temu, da je francoska državljanka. Omenjena je bila prepeljana takoj na to v bolnico kjer je morala ležati mesec dni in je še vedno v nevarnosti. Konfinirancev so začeli hitro po aretaciji prepeljavati v Napoli, kjer bodo sojeni radi upora. Proces se je pričel 25. aprila t. l. O rezultatih bomo še poročali. — (Agis).

Epilog pobune na Ponzi

55 konfiniranih sa Ponze osudjeno na zatvor — Proces pri zatvorenim vratima — Sve formalnosti optužbe, obrane i osude obavljene u pola dana

U Napoli je osudjena grupa od 55 konfiniranih sa otoka Ponze na kazne zatvora od 6 do 10 mjeseci, a Giorgio Amendola, sin od fašista ubijenog ministra Amendole, osudjen je na 14 mjeseci zatvora.

Pariška »Giustizia e Libertà« od 3. o. mi. pišući o tome kaže, da je proces vođen pri zatvorenim vratima, a sve formalnosti oko ispitivanja, optužbe, obrane i osude izvršene su u jedno po podne. Svi su bili kolektivno optuženi, ispitivani i osudjeni. Komentirajući taj proces »Giustizia e Libertà« kaže:

»Nikada, od kad postoji u Italiji deportacija nije se došlo do tog stupnja. Godine 1927 bilo je kroz mjeseci i mjeseci zatvoreno preko stotinu deportiranih sa Lipara i Ustike optuženi za komplot, ali na kraju je i specijalni tribunal morao odustati od optužbe.

GODINE 1929-30 BILI SU KONFINIRANI NA LIPARIMA TUČENI DO KRVI, BILI SU MNOGI RANJENI, A UBIJEN JE BIO FILIPIC...

1932 bilo je ponovnih apšenja na Ponzi iza kojih su slijedile osude.

Ali sada je došlo dotle da se cijela kolonija deportiranih optužuje kolektivno, kolektivno se vodi proces i kolektivno se osuđuje. A zašto?

Zato što su deportirani u najlegalnijoj i najblažoj formi uskratili da direktno povrate »libretti di residenza«, sa kojima su imali pravo da preko dana unajme u selu sobicu, gdje bi preko dana mogli otpočnuti, učiti i izbjeći nepodnošljivoj atmosferi zajedničke sobe (camerone)...

Novi procesi će slijediti. — Ostaju još 232 deportirana pred osudom.

„Samoubistvo Trsta“ ili umorstvo Trsta?

Trščanski »Popolo di Trieste« od 4. maja donosi veliki članak, u kojem upozorava ostrim riječima na jednu karakterističnu pojavu: trščansko pučanstvo je u opadanju, u Trstu se sve manje rađa. Posljednje statistike su očajne i tendencija je opadanja očita. Ako se tako nastavi, kaže »Popolo«, s vremenom će Trst postati grad staraca, past će broj stanovnika, opustjet će palače, kuće se zjapiti prazninom, jer neće biti ljudi, koje će u njima stanovati. Škole će biti poluprazne i moći će

se unajmiti za magazine, ako bude i to moguće, jer neće biti generacija, koje će raditi i producirati. Morat će se raspisati pozive, da iz Italije dodju svi oni, koji nemaju ognjišta, da napuče Trst...

U tome stilu piše trščanski list i upozorava, da Trst čini samoubistvo, te poziva građanstvo da — radja!... Može li se govoriti o samoubistvu ili bi možda bilo točno da se govori o umorstvu Trsta? Ko je to umorstvo počini, nije teško pogoditi.

NA DODEKANEZU STALNO VRIJE

i događaju se novi krvavi sukobi

Apšenja brojnih pravoslavni s većenika, advokata, liječnika, profesora i učitelja

(Pismo »Istria« iz Atene.)

Atena, koncem aprila 1935. — U svijetu vlada uvjerenje da je na grčkom Dodekanezu pod Italijom, poslije krvavih nereda početkom ove godine, zavladao mir. Ali nije tako. Talijanska je vojska svom ostrinom pritisla grčko stanovništvo otoka, ali uza sve to Grci daju otpor i dolazi do novih incidentata. Prema najpouzdanijim informacijama s otoka Kalimnosa ponovno je na tom otoku Dodekaneza došlo do sukoba i bitka je trajala tri dana, 5. 6. i 7. aprila. Povod je bio ponovno gaženje od strane Italije po religioznim i nacionalnim osjećajima Grka. Zbog toga se je sukobilo pučanstvo s vojskom i bila je prava bitka po ulicama, bregovima i obalama Kalimnosa. Grci su se kamenjem borili protiv talijanske vojske. Po uznesenju bune dva su dana vojnici odvozili kamenje, koje je padalo po Talijanima.

Razumljivo je, da je pred silom golouruki narod morao podležiti. Ma da se heroiski borio Vojska je bez smilovanja pucala. Ubihen je Em. Casonis, star 26 godina. Broj teže i lakše ranjenih je velik.

Po uznesenju nobune bilo je aretirano više od 150 ljudi, svećenika, advokata, liječnika, profesora, radnika, žena itd. Zadržan je u zatvoru liječnik dr. Carpathios, koji nije htio da izda uvjerenje, da je Casonis poginuo od rana nanesenih kamenjem, a ne hicima.

Uveden je prijeki sud. Sve su škole zatvorene posebnim dekretom. I crkve su još i danas zatvorene. Među aretiranim su i ovi: svećenici A. Petalas, I. Zografo, M. Thomas, D. Cindynis, N. Dracos, P. Zairis, M. Agathopoulos, zatim advokat G. Mangos, pa liječnici: E. Carpathios, E. Pampihaj i T. Hatjithodoron, profesori: A. Zervos, M. Zografos, D. Colettis i M. Gerakios, učitelji: Sevasti, Mangon, G. Melas, G. Sotirion, S. Dilliris itd. Svi oni imaju doći pred sud zbog pobune.

Interesantno je, da je grčka vlada zabranila štampi da objavi informacije o novim događajima na Dodekanezu. Bojala se nemira, koji bi bili naročito opasni s obzirom na tek minulu revoluciju u Grčkoj. Dodecanisiani

Abesinija je provročila dvig cen živil, obutve in oblačil

Gorica, 3. V. (Rob.) — Z Goriškega nam poročajo, da so se cene živilom in drugim življenjskim potrebščinam občutno zvišale. Tako se je na pr. cena moki zvišala za celih Lit. 20 pro kvintalu, pri drobnih prodaji pa kar za Lit. 40. Prav tako so poskočile cene manufakturnemu blagu. Davki se stalno višajo, davčni raznašalci pa dnevno prinašajo obvestila, s katerimi se naznanja, da smo bili osrečeni z novimi občinskimi in državnimi davčnimi dokladi. Kmetje so vsi zaprepaščeni in obupani.

Mnogo se sprašujejo ali se sploh izplača pričeti z oranjem. Iz gorskih krajev prihajajo celo vesti, da se ljudje pripravljajo na pravcato begunsko potovanje. Toda kam? Poslabšanje že itak brezupnega gospodarskega stanja je gotovo pripisati dejstvu, da je Italija v zadnjem času zelo omejila uvoz inozemskega blaga, zato so cene domačemu blagu zelo poskočile. Na drugi strani pa je treba pripisati predvsem dejstvu, da zahteva priprava vojne z Abesinijo ogromnega denarja.

NOVA POTUJČEVALNICA

namenjena našim najmlajšim.

Reka, maja 1935. — (Agis.) — Iz II. Bistrice poročajo, da bodo tamkaj pričeli z gradnjo novega poslopja, in sicer na kraju, kjer so stale prve vojaške kasarne oziroma barake — zvanem

Čez Sušec. Poslopje je namenjeno za nekaj azil otrokom do starosti treh let. Za starejše, t. j. za otroke od 3—6 let pa bo služilo novozgrajeno še nerabljenno pritlično poslopje, ki stoji pod trnovskim pokopališčem, na travniku imenovanem »Videm«. Poslopje je že precej časa dograjeno, vendar ni popolnoma izdelano, ker drugače bi se že vselili z otroškim vrtom, ki ima svoje prostore še vedno v Trnovem.

LADISLAVOV DJEČJI DOM U CRIKVENICI

primat će i ove godine djecu u svrhu oporavka na moru

Sezona počinje 1. juna te traje do 30. septembra o. g. Primat će se samo djeca od navršene šeste do navršene trinaeste godine života, koja ne boluju od nikakve unutarnje ili kožne bolesti, što bi mogla preći na drugu djecu, koja se obnoć ne mokre i koja ne trebaju zasebne pazitelje (ce). Zasebni pazitelji (ce) ne primaju se u nijednom slučaju, ni uz platu ni besplatno, pošto ova uprava raspolaže sa dovoljnim brojem svojih stalnih pazitelja i paziteljica.

Roditelji, odnosno ovlašteni pratioci vode sami djecu u dom i sami ih iz doma odvođe. Molbenice za prijem djece u dom šalju se uz priloge o njihovoj dobi, zdravlju i imućvenim prilikama upravi doma, koja će odrediti kada djeca imaju biti dopraćena u dom. — Kolektivnim molbenicama (školske poliklinike, karitativna društva i sl.) valja priložiti popis djece uz tačnu naznaku njihovih godina i zvanja roditelja te prema tome naznačiti i dnevnu pristojbu za svako pojedino dijete napose.

Dnevna pristojba za djecu državnih, banovinskih i općinskih činovnika iznaša 20.— Din, dok za sve ostale 25.— Din, a plaća se unaprijed za cijelo vrijeme boravka djece u domu. — Pored toga plaćaju djeca, bez iznimke, za cijelo vrijeme svog boravka u domu iznos od 10.— Din za izdržavanje i povećanje »Domske djačke knjižnice i čitaonice« pravom na primanje i čitanje sviju knjiga i dječjih listova. — Kako je uvijek više molitelja no raspoloživih mjesta, neka zainteresirani što prije podstru svoje molbe upravi doma u svrhu predbilješke i drugih informacija. — Za odgovor prilagati marku od 1.50 Din.

EMIGRANTSKIM DRUŠTVIMA

Obračun za kalendare

Molimo sva emigrantska društva da čim prije pošalju obračun za rasprodane kalendare (Jadranski kalendar i Soča), a preostale neraspodane kalendare da hitno vrate na upravu »Istre«, Zagreb, Masarykova 28.

PRIČA O FAŠISTIČKIM MAČIČIMA

koji su — otvorili oči...

U fašističkoj školi u slobodnom zadatku jedna je djevojčica napisala, kako je njezina mačka izgleda tri mala mačića, tri fašistička mačića u crnim košuljicama, jer su sva tri crna...

Učiteljica je pohvalila djevojčicu, koja je pokazala tako lijepu — fašističku fantaziju.

Dva dana zatim došao je u tu školu inspektor, pa je naredio razredima da ispituje djecu. Došao je i u razred te učiteljice. Učiteljica je pozvala djevojčicu da priča o svojim mačićima. Djevojčica je rekla:

— Naša mačka izgleda je tri lijepa mačića, sasvim crna.

Učiteljica: — Bravo, ali kažli sve ono što si ranije napisala...

— Da — reče djevojčica — bila sam napisala da su moji mačići fašisti, ali sad su otvorili oči i nisu više...

U FOND „ISTRE“

Mr. Ph. Košćec Nikola, Zagreb D 50.—
Dr. Dolar Simon, Krani, za nar.
obrambeni odsek Sokola . . . D 100.—
U prošlom broju objavljeno . . . D 37.046.60

UKUPNO D 37.196.60

Naša povjerenica za Ameriku, gđiće Mary Vidošić iz Hobokena poslala nam je dolara 6.75 i to: dol. 2 za pretplatu g. A. Letiš, P. O. Box 184, Port Reading, N. J.; dol. 1.— za pretplatu g. Em. Blažević, Vanderbilt Studios, 15 East 38th St., New-York City. Ostatak od dolara 3.75 dostavila nam je na račun kalendara. Najtoplije zahvaljujemo!

HIMEN

Na Velikonoć se je omožila članica našega društva v Karlovcu gospa Klementa vd. Mozetič doma iz Mirna pri Gorici z karlovcanom g. Dragom Jakičićem. Čestitamo!

SITUACIJA U PULI

— Senti, piccolo, čuj malo, gdje ti je otac?
— U postelji.
— Je li bolestan?
— Nije, ali mora ostate u postelji, dok mu mama ne zakrpa brageše.

Gostiona Ljubljana

v ŠIBENIKU (na obali)

Izborna kuhinja, ob vsaki uri tople in mrazle jedi, prvovrstna vina, sobe za tučce, vse po najzmernejših cenah. Priporoča se cenj. izletnikom in trg. potnikom

FRANJA in ANDREJ ŽULJAN